

**Δομές των Εκπαιδευτικών
Συστημάτων και των Συστημάτων
Επαγγελματικής Κατάρτισης και
Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην
Ευρώπη**

ΕΛΛΑΔΑ

2003

Την πληροφόρηση παρείχαν οι εξής:

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΥΡΥΔΙΚΗ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Διεύθυνση Ε.Ε. – Τμήμα Γ' «Ευρυδίκη»
Μητροπόλεως 15
10185 Αθήνα

Μέλος του Δικτύου Τεκμηρίωσης του CEDEFOP
ΟΕΕΚ – Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και
Κατάρτισης
Εθνικής Αντιστάσεως 41, Νέα Ιωνία
14235 Αθήνα

Εάν αναζητάτε πιο λεπτομερή πληροφόρηση για τα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη, σας προτείνουμε να απευθυνθείτε στη βάση δεδομένων EURYBASE (<http://www.eurydice.org>)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1. Αρμοδιότητες και διοίκηση.....	7
1.1 Υποδομή.....	7
1.2 Εκπαίδευση: αρχές-νομοθεσία.....	7
1.3 Κατανομή αρμοδιοτήτων.....	7
1.4 Διασφάλιση ποιότητας.....	11
1.5 Χρηματοδότηση.....	11
1.6 Συλλογικοί και συμβουλευτικοί φορείς.....	11
1.7 Ιδιωτικά σχολεία.....	13
2. Προσχολική εκπαίδευση.....	14
2.1 Οργάνωση.....	14
2.2 Πρόγραμμα δραστηριοτήτων.....	15
2.3 Αξιολόγηση.....	15
2.4 Διδάσκοντες.....	15
2.5 Στατιστικά στοιχεία 2001/2002.....	15
3. Υποχρεωτική εκπαίδευση.....	16
3.Α Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό Σχολείο).....	16
3.Α.1 Οργάνωση του σχολείου.....	16
3.Α.2 Αναλυτικό πρόγραμμα.....	17
3.Α.3 Αξιολόγηση.....	17
3.Α.4 Προαγωγή – Μετάβαση.....	18
3.Α.5 Διδάσκοντες.....	18
3.Α.6 Στατιστικά Στοιχεία 2001/2002.....	19
3.Β Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο).....	19
3.Β.1 Οργάνωση του Σχολείου.....	19
3.Β.2 Αναλυτικό Πρόγραμμα.....	20
3.Β.3 Αξιολόγηση και τίτλοι σπουδών.....	20
3.Β.4 Προαγωγή-Μετάβαση.....	21
3.Β.5 Διδάσκοντες.....	22
3.Β.6 Στατιστικά στοιχεία 2001/2002.....	22
4. Μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (δευτέρος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης).....	23
4.Α Ενιαίο Λύκειο.....	23
4.Α.1 Οργάνωση του σχολείου.....	23
4.Α.2 Αναλυτικά προγράμματα, μαθήματα, αριθμός ωρών.....	24
4.Α.3 Αξιολόγηση και τίτλοι σπουδών.....	26
4.Α.4 Προαγωγή- Μετάβαση.....	28
4.Α.5 Διδάσκοντες.....	28
4.Α.6 Στατιστικά.....	29
4.Β Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.).....	29
4.Β.1 Οργάνωση του σχολείου.....	29
4.Β.2 Αναλυτικό Πρόγραμμα.....	29
4.Β.3 Αξιολόγηση- Πιστοποίηση.....	30
4.Β.4 Προαγωγή- Μετάβαση.....	30
4.Β.5 Διδάσκοντες.....	30
4.Β.6 Στατιστικά στοιχεία.....	31
5. Αρχική (Εισαγωγική) επαγγελματική κατάρτιση.....	32
5.Α.1 Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.).....	32
5.Α.2 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.).....	33
5.Α.3 Προϋποθέσεις πρόσβασης.....	33
5.Α.4 Χρηματοδότηση.....	33
5.Α.5 Αναλυτικά Προγράμματα.....	33
5.Α.6 Αξιολόγηση-τίτλοι σπουδών.....	33
5.Α.7 Καθοδήγηση.....	34
5.Α.8 Εκπαιδευτικό προσωπικό.....	34
5.Α.9 Στατιστικά στοιχεία.....	34
5.Β.1 Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).....	34
5.Β.2 Σχολές μαθητείας.....	35
5.Β.3 Προϋποθέσεις πρόσβασης.....	35
5.Β.4 Χρηματοδότηση.....	35
5.Β.5 Αναλυτικό πρόγραμμα.....	35

5.B.6 Αξιολόγηση- τίτλοι σπουδών.....	35
5.B.7 Καθοδήγηση.....	36
5.B.8 Καθηγητές- εκπαιδευτές.....	36
5.B.9 Στατιστικά στοιχεία 2002-2003.....	36
6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	37
6.A Τεχνολογικός Τομέας – Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.).....	37
6.A.1 Διαδικασία εισαγωγής.....	37
6.A.2 Διδάκτρα – Χρηματοδότηση φοιτητών.....	38
6.A.3 Ακαδημαϊκό έτος.....	38
6.A.4 Μαθήματα.....	38
6.A.5 Αξιολόγηση – Τίτλοι σπουδών.....	38
6.A.6 Διδάσκοντες.....	39
6.A.7. Στατιστικά στοιχεία.....	39
6.B.1. Πανεπιστημιακός Τομέας: προπτυχιακός κύκλος σπουδών.....	39
6.B.1.1 Διαδικασία Εισαγωγής.....	40
6.B.1.2 Διδάκτρα –Χρηματοδότηση φοιτητών.....	41
6.B.1.3 Ακαδημαϊκό έτος.....	41
6.B.1.4 Μαθήματα.....	41
6.B.1.5 Αξιολόγηση – Τίτλοι σπουδών.....	41
6.B.1.6 Διδάσκοντες.....	42
6.B.1.7. Στατιστικά στοιχεία.....	42
6.B.2 Πανεπιστημιακός Τομέας: μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών.....	43
6.B.3. Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.....	43
7. Εκπαίδευση Ενηλίκων.....	44
7.1 Πολιτική και νομοθετικό πλαίσιο.....	44
7.2 Διαχείριση-Οργανισμοί που εμπλέκονται.....	44
7.3 Χρηματοδότηση.....	45
7.4 Ανθρώπινοι πόροι.....	45
7.5 Οργάνωση.....	45
7.5.1 Τύποι ιδρυμάτων κατάρτισης.....	45
7.5.2 Προϋποθέσεις πρόσβασης.....	45
7.5.3 Στόχοι προγραμμάτων.....	45
7.5.4 Οργάνωση των Ιδρυμάτων.....	46
7.5.5. Προγράμματα σπουδών.....	46
7.5.6 Διασφάλιση της ποιότητας.....	47
7.6 Καθοδήγηση-συμβουλευτικές υπηρεσίες.....	47
7.7 Αξιολόγηση- τίτλοι σπουδών-πιστοποίηση-μετάβαση.....	47
7.8 Στατιστικά στοιχεία 2001-2002.....	48

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από μια πολύ μεγάλη ποικιλία συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Για να μπορέσει να αποτιμηθεί σωστά αυτή η διαφορετικότητα, η ΕΥΡΥΔΙΚΗ, το δίκτυο πληροφόρησης για την εκπαίδευση στην Ευρώπη, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ανάπτυξης Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Κατάρτισης (ETF) συνεργάζονται κατά τακτά χρονικά διαστήματα για την επικαιροποίηση εθνικών μονογραφιών με τίτλο *Δομές των Εκπαιδευτικών Συστημάτων και των Συστημάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ευρώπη (Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europe)*.

Οι περιγραφές που αφορούν σε κάθε χώρα περιέχουν βασικές πληροφορίες σχετικά με τη δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα (από την προσχολική ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση). Περιλαμβάνονται ακόμη περιγραφές της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων μέσα στα πλαίσια της διαβίου μάθησης. Γίνεται, τέλος, αναφορά στα συστήματα αρχικής κατάρτισης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και στην υπηρεσιακή τους κατάσταση.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες δομούνται στη βάση ενός κοινού πίνακα περιεχομένων ώστε να διευκολύνεται η σύγκριση ανάμεσα στις χώρες, ενώ ταυτόχρονα να είναι δυνατό να τονιστούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε συστήματος.

Πριν από την περιγραφή του συστήματος κάθε χώρας αυτό αποτυπώνεται σε διαγραμματική μορφή με επεξηγηματικές σημειώσεις. Και σε αυτό το σημείο έγινε προσπάθεια για την τυποποίηση των διαγραμμάτων, ώστε τα παρεμφερή και διαφορετικά χαρακτηριστικά των διαφόρων συστημάτων να μπορούν εύκολα να εντοπίζονται και να συγκρίνονται.

Το πρώτο κεφάλαιο του κάθε τμήματος που αναφέρεται σε συγκεκριμένη χώρα, αφιερώνεται σε μια σύντομη παρουσίαση της χώρας αυτής, καθώς και των βασικών αρχών που διέπουν την εκπαίδευση και κατάρτιση και την κατανομή των αρμοδιοτήτων, ενώ ακολουθούν πιο ειδικές πληροφορίες (σε σχέση με τη διοίκηση, εποπτεία, χρηματοδότηση, την ιδιωτική εκπαίδευση και τους συμβουλευτικούς φορείς). Επίσης αναφέρονται και οι βασικές μεταρρυθμίσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Τα υπόλοιπα κεφάλαια ασχολούνται, στη συνέχεια, με την προσχολική αγωγή, την υποχρεωτική και την μεταυποχρεωτική εκπαίδευση (γενική, τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση που παρέχεται αποκλειστικά στο σχολείο). Ο τρόπος που και τα κεφάλαια αυτά δομούνται εξαρτάται από το υφιστάμενο εκπαιδευτικό πλαίσιο σε κάθε χώρα. Εκεί όπου η προσχολική αγωγή δεν διαχωρίζεται ουσιαστικά από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ή όπου η υποχρεωτική εκπαίδευση καλύπτει διάφορα επίπεδα, δεν δημιουργήθηκε κάποιος τεχνικός διαχωρισμός. Για όλες τις χώρες, μετά από μια σύντομη περιγραφή των στόχων και της δομής του αντίστοιχου επιπέδου εκπαίδευσης ακολουθούν τμήματα που αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα ή το πρόγραμμα σπουδών, την αξιολόγηση, τους εκπαιδευτικούς και σε στατιστικά στοιχεία.

Η αρχική (εισαγωγική) επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί ένα ξεχωριστό κεφάλαιο. Περιλαμβάνει όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των νέων εκτός σχολείου, καλύπτοντας έτσι, παραδείγματος χάριν, τα συστήματα «διττής» μαθητείας, τα προγράμματα θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης, καθώς και όλες τις πρωτοβουλίες και τα πιλοτικά προγράμματα που έχουν κύριο χαρακτηριστικό την εμπειρία «πάνω στη δουλειά».

Στη συνέχεια υπάρχει κεφάλαιο για την ανώτατη εκπαίδευση, όπου σε υποκεφάλαια παρέχεται συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας εισαγωγής, των διδασκτρων, του ακαδημαϊκού έτους, του προγράμματος σπουδών, των τίτλων σπουδών και της αξιολόγησης. Στο κεφάλαιο αυτό συμπεριλαμβάνονται όλες οι πρωτοβουλίες που υλοποιούνται στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνιας.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί, η τελευταία ενημερωμένη έκδοση επίσης παρέχει για πρώτη φορά μια γενική περιγραφή του τρόπου οργάνωσης των συστημάτων της τυπικής γενικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων. Παρουσιάζεται επίσης το νομικό πλαίσιο και η χρηματοδότηση αυτού του τύπου εκπαίδευσης.

Το τελευταίο κεφάλαιο ασχολείται με τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων (εντός ή εκτός της αγοράς εργασίας, ανέργων και μη). Παρέχει πληροφορίες για το πολιτικό, θεσμικό και

οικονομικό πλαίσιο του συστήματος εκπαίδευσης, για τις υπεύθυνες Αρχές και τις αρμοδιότητές τους, καθώς και για την οργάνωση της κατάρτισης ενηλίκων (εκπαιδευτικά ιδρύματα, προϋποθέσεις εισαγωγής, αναλυτικά προγράμματα, στόχοι και διασφάλιση ποιότητας). Υπάρχει ακόμη, μια σύντομη ανασκόπηση των υπηρεσιών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, καθώς και των ερωτημάτων γύρω από την αξιολόγηση και την πιστοποίηση, συμπεριλαμβανομένης και της αναγνώρισης των μορφών της μη-τυπικής μάθησης.

Ειδικό τμήμα σε κάθε κύκλο εκπαίδευσης ασχολείται με την κατάσταση των αντίστοιχων εκπαιδευτικών. Επίσης παρέχονται στατιστικά στοιχεία που αφορούν στον αριθμό των μαθητών, σπουδαστών, εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και όπου υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, στην αναλογία μαθητών ή σπουδαστών ανά εκπαιδευτικό, την αναλογία εγγραφής και περάτωσης του αντίστοιχου κύκλου, ή ακόμα και τις κατευθύνσεις σπουδών ή ειδικότητες που επιλέγονται.

Οι Εθνικές Υπηρεσίες του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ έχουν εκπονήσει τις αντίστοιχες μελέτες που αφορούν στις χώρες τους, χρησιμοποιώντας η κάθε μία σαν κοινή βάση το πλαίσιο περιεχομένων που έχει προταθεί. Η επεξεργασία των πληροφοριών που αφορούν στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στην εκπαίδευση ενηλίκων έγινε σε στενή συνεργασία με τα μέλη του δικτύου τεκμηρίωσης REFER Network του CEDEFOP (στις περιπτώσεις των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών / Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου) και των Εθνικών Παρατηρητηρίων του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Κατάρτισης (ETF) στις περιπτώσεις των 12 υποψήφιων χωρών. Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας σε όλους τους προαναφερθέντες φορείς, αλλά ακόμα και σε όλους εκείνους που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτού του έργου, τόσο από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας ΕΥΡΥΔΙΚΗ στις Βρυξέλλες, όσο και από το CEDEFOP στη Θεσσαλονίκη και το ETF στο Τουρίνο, για την ανεκτίμητη συνεισφορά τους σε αυτή την ουσιαστική πηγή πληροφόρησης που έχει ζωτική σημασία για την καλλίτερη κατανόηση των εκπαιδευτικών συστημάτων και των συστημάτων κατάρτισης στην Ευρώπη.

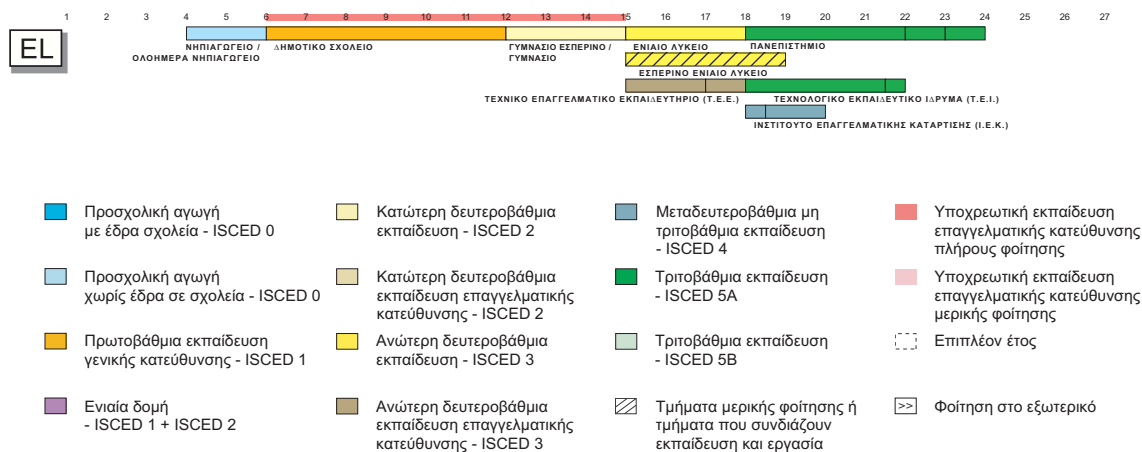
Δεδομένου του αριθμού των χωρών που καλύπτει¹ και το πλήθος των δεδομένων που διατίθενται, και για να μπορέσουν να γίνουν διαβουλεύσεις, προτιμήθηκε η πιο πρόσφατη έκδοση να συμπεριληφθεί στα περιεχόμενα της ιστοσελίδας του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ (<http://www.eurydice.org>) αντί να εκδοθεί σε έντυπη μορφή. Με τον τρόπο αυτό η έκδοση θα μπορέσει να διαβαστεί από τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αναγνωστών και να ενημερώνεται σε μια πιο μόνιμη βάση.

Patricia Wastiau-Schlüter Επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας ΕΥΡΥΔΙΚΗ	Johan van Rens Διευθυντής του CEDEFOP	Peter de Roij Διευθυντής του ETF
--	--	-------------------------------------

Ιούνιος 2003

⁽¹⁾ 30 Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Γενική δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα 2003/04

Πηγή: ΕΥΡΥΔΙΚΗ.

1. Αρμοδιότητες και διοίκηση

1.1 Υποδομή

Η Ελλάδα έχει συνολική έκταση 131.957 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 10.939.771. Η επίσημη γλώσσα του κράτους και της εκπαίδευσης είναι η ελληνική. Με το Σύνταγμα έχει καθιερωθεί η αρχή της θρησκευτικής ελευθερίας. Η επικρατούσα θρησκεία είναι η της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού.

Το πολιτικό σύστημα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία με επικεφαλής τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας που είναι και ο ρυθμιστής του πολιτεύματος και εκλέγεται από τη Βουλή των Ελλήνων.

Η νομοθετική λειτουργία, σύμφωνα με το Σύνταγμα, ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι βουλευτές είναι 300 και εκλέγονται για τέσσερα χρόνια με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία.

Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.

Η διοίκηση του κράτους οργανώνεται κατά το αποκεντρωτικό σύστημα σε κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες. Η χώρα είναι διαιρεμένη σε 13 περιφέρειες και 51 νομούς στους οποίους περιλαμβάνονται οι επαρχίες και οι δήμοι. Σε κάθε νομό λειτουργούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες των Υπουργείων με διοικητικό προϊστάμενο τον Πρόεδρο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ο οποίος εκλέγεται για τέσσερα χρόνια με άμεση καθολική και μυστική ψηφοφορία.

1.2 Εκπαίδευση: αρχές-νομοθεσία

Η παιδεία αποτελεί, κατά το σύνταγμα, βασική αποστολή του Κράτους και στόχο έχει να παρέχει στους Έλληνες ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή, να προάγει την εθνική και θρησκευτική συνείδηση και να διαπαιδαγωγεί ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Για όλους τους πολίτες αναγνωρίζονται ίσες ευκαιρίες για εκπαίδευση, ανεξάρτητα από οικογενειακή προέλευση, καταγωγή και φύλο.

1.3 Κατανομή αρμοδιοτήτων

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα διέπεται από εθνικούς νόμους, που ψηφίζονται από τη Βουλή, και από νομοθετικές πράξεις (διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις). Η γενική ευθύνη για την εκπαίδευση ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Η διοίκηση στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ασκείται ιεραρχικά από:

1. το Υπουργείο (ΥΠ.Ε.Π.Θ.),
2. τις περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης,
3. τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης (Νομαρχία),
4. τα Γραφεία Εκπαίδευσης (Επαρχία) και,
5. τις Σχολικές Μονάδες.

Κάθε σχολική μονάδα διευθύνεται από το Διευθυντή, τον Υποδιευθυντή και το Σύλλογο των διδασκόντων.

Οι σχολικές μονάδες σε κάθε Νομό, κάθε τύπου (δημόσιες/ιδιωτικές) και βαθμίδας, εποπτεύονται από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης της Εκπαίδευσης. Σε νομούς που περιλαμβάνουν επαρχίες ή έχουν πολλές σχολικές μονάδες λειτουργούν -κατά περιοχές- Γραφεία Εκπαίδευσης, όπου εποπτεία ασκούν και οι Προϊστάμενοι των Γραφείων αυτών.

Ο Νομάρχης προϊστάται των διοικητικών μονάδων του νομού του, ασκεί δε τις αρμοδιότητες που του έχουν μεταβιβασθεί από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ο Υπουργός (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) έχει τη διοίκηση όλων των σχολείων της χώρας, την οποία ασκεί δια των Υπηρεσιών του (κεντρικών και περιφερειακών) και δια των Συμβουλίων - γνωμοδοτικής και επιστημονικής φύσης- που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου και στις Περιφερειακές Υπηρεσίες.

Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση τα *Πανεπιστήμια (Α.Ε.Ι.)* και τα *Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)* είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και ο Υπουργός ασκεί, δια των Υπηρεσιών της *Κεντρικής Υπηρεσίας* του Υπουργείου, εποπτεία και έλεγχο νομιμότητας των πράξεων και αποφάσεων που αυτά λαμβάνουν.

Διοίκηση σε εθνικό επίπεδο

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων: Είναι υπεύθυνο για την εθνική πολιτική για την εκπαίδευση. Βασικό έργο και ευθύνη του Υπουργείου είναι να ορίζει, να αξιολογεί και να δημιουργεί τις συνθήκες, ώστε να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες. Συγκεκριμένα, καταρτίζει τη νομοθεσία που αφορά τον εκπαιδευτικό χώρο και είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των νόμων και των συνακόλουθων διοικητικών αποφάσεων. Συντονίζει και αξιολογεί τις περιφερειακές υπηρεσίες και σχολεία και παρέχει οικονομική υποστήριξη για εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Ορισμένες αρμοδιότητες και καθήκοντα έχουν ανατεθεί σε δημόσιους οργανισμούς και άλλους φορείς που αναφέρονται κατευθείαν στο Υπουργείο.

Πιο συγκεκριμένα, αυτοί οι οργανισμοί και φορείς είναι οι εξής:

- **Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο:** Είναι αποκεντρωμένη Δημόσια Υπηρεσία που λειτουργεί κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Είναι υπεύθυνο για τη διατύπωση κατευθυντήριων γραμμών, την κατάρτιση των ωρολόγιων και των αναλυτικών προγραμμάτων, την έγκριση και την παραγγελία των σχολικών βιβλίων, την εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού, την εισαγωγή νέων θεμάτων και καινοτομιών, την εφαρμογή νέων μεθόδων διδασκαλίας, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, κλπ.
- **Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ):** Είναι ένας αυτοδιοικούμενος οργανισμός υπεύθυνος για την κατασκευή και τον εξοπλισμό των σχολικών κτιρίων. Είναι ανώνυμη εταιρεία του Δημοσίου υπεύθυνη για την κατασκευή και τον εξοπλισμό των σχολικών κτιρίων για την Αττική και αναλαμβάνει έργα των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων με απόφαση Υπουργού.
- **Ο Οργανισμός Έκδοσης Διδακτικών Βιβλίων (ΟΕΔΒ):** Είναι ένας αυτοδιοικούμενος οργανισμός υπεύθυνος για την έκδοση των σχολικών

και άλλων εκπαιδευτικών βιβλίων και για τη δωρεάν διανομή τους στα σχολεία.

- **Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ):** Είναι ένας αυτοδιοικούμενος φορέας που ιδρύθηκε με το Νόμο 2009/14.2.1992 με σκοπό την οργάνωση και τη διοίκηση των κρατικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ο οποίος έχει επίσης την επίβλεψη των ιδιωτικών ΙΕΚ. Στις αρμοδιότητές του συμπεριλαμβάνονται επίσης: η μελέτη και η αξιολόγηση των απαιτούμενων προσόντων του εξειδικευμένου προσωπικού σε κάθε τομέα της οικονομίας, σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, η αναγνώριση και η πιστοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης που παρέχεται από τα ΙΕΚ, η αναγνώριση των τίτλων σπουδών που χορηγούνται από άλλους Ελληνικούς οργανισμούς, υπεύθυνους για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, και η ισοτιμία με αντίστοιχους ξένους τίτλους σπουδών, ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε συνεργασία με το αρμόδιο κατά περίπτωση υπουργείο και τους κοινωνικούς εταίρους, η διαχείριση όλων των κοινωνικών κονδυλίων που αφορούν στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, με ευθύνη πάντα του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και η διεξαγωγή έρευνας, η πραγματοποίηση μελετών, η τήρηση στατιστικών στοιχείων και τεκμηρίωσης σε σχέση με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΕΕΚ περιλαμβάνει εκπροσώπους του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Εργασίας, του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, του Υπουργείου Οικονομικών και των κοινωνικών εταίρων (εργοδότες-εργαζόμενους).

- **Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ):** Είναι ο εθνικός -αυτοδιοικούμενος- φορέας υποτροφιών και ο φορέας διαχείρισης του προγράμματος «Σωκράτης». Έχει ως στόχους την παροχή υποτροφιών, δανείων και την απονομή βραβείων σε εκπαιδευμένους Έλληνες και ξένους υπηκόους, την παροχή υποτροφιών και οικονομικής υποστήριξης μέσα στο πλαίσιο των προγραμμάτων ευρωπαϊκής συνεργασίας, τη συγκέντρωση και διάχυση της πληροφόρησης σχετικά με

όλες τις υποτροφίες και την οικονομική βοήθεια που προσφέρεται στους Έλληνες υπηκόους.

- **Το Διεπιστημονικό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής (ΔΙΚΑΤΣΑ):** Είναι ένα αυτοδιοικούμενο ΝΠΔΔ, του οποίου οι αρμοδιότητες είναι να αναγνωρίζει τα ξένα πανεπιστήμια και τα πτυχία που απονέμουν ως ισότιμα με τα Ελληνικά και να αναγνωρίζει τα πτυχία ξένων πανεπιστημίων ως ισότιμα με εκείνα των ελληνικών πανεπιστημίων στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει αντίστοιχη ειδικότητα στην Ελλάδα.
- **Το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ):** Είναι ένα αυτοδιοικούμενο ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα που λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ίδρύει φοιτητικές εστίες για φοιτητές και σπουδαστές, μαθητικές εστίες και κέντρα, προωθεί πολιτιστικές δραστηριότητες, εκδρομές, προγράμματα κατασκήνωσης και εφαρμόζει ειδικά προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.
- **Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ):** Είναι ένα αυτοδιοικούμενο ΝΠΙΔ. Σκοπός του ΚΕΕ είναι η προαγωγή της έρευνας σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση και ιδίως σε θέματα οργάνωσης της εκπαίδευσης, μεθόδων διδασκαλίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης, η εκπόνηση μελετών και η τεκμηρίωση στα θέματα αυτά.
- **Ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (Ο.Ε.Π.Ε.Κ.):** Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας. Έργο του είναι ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η πιστοποίηση των διαφόρων μορφών και τύπων Επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Στο Υπουργείο Παιδείας υπάγονται επίσης: η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, και το Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας.

Το Υπουργείο Παιδείας ασκεί τέλος την εποπτεία των Ιστορικών Αρχείων και Βιβλιοθηκών.

Διοίκηση σε περιφερειακό επίπεδο

Στο πλαίσιο της εφαρμοζόμενης πολιτικής για αποκεντρωση της Εκπαίδευσης, η Διοίκηση σε Περιφερειακό επίπεδο ασκείται από τις

Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, των οποίων οι αρμοδιότητες καλύπτουν την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης υπάγονται απ'ευθείας στον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα τμήματα:

1. Διοίκησης
2. Επιστημονικής και Παιδαγωγικής καθοδήγησης.

Σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης, της οποίας προϊστάται ο Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης, υπάγονται:

- Οι Νομαρχιακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα.
- Τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης.
- Τα Περιφερειακά Κέντρα Στήριξης και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού.
- Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων.
- Οι Σχολικοί Σύμβουλοι Προσχολικής, Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής.

Στην έδρα κάθε Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης λειτουργούν τα Ανώτατα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Για τα Ίδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.) δεν υπάρχει αντίστοιχη διοικητική δομή, αφού αυτά είναι αυτοδιοικούμενα Ν.Π.Δ.Δ., υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Διοίκηση σε νομαρχιακό επίπεδο

Η Διοίκηση, σε Νομαρχιακό επίπεδο, ασκείται από τις Διευθύνσεις και τα Γραφεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα Περιφερειακά Συμβούλια και τις Επιτροπές Παιδείας.

Για τη Διοίκηση και τον έλεγχο λειτουργίας της Προσχολικής Αγωγής, της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε κάθε Νομαρχία, λειτουργούν Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης που έχουν την έδρα τους στην πρωτεύουσα του Νομού. Επιπλέον των Διευθύνσεων λειτουργούν τα Γραφεία Εκπαίδευσης και τα Γραφεία Φυσικής Αγωγής -ένα σε κάθε Νομό.

Οι Διευθύνσεις και τα Γραφεία Εκπαίδευσης λειτουργούν με την ευθύνη των προϊσταμένων τους.

Οι προϊστάμενοι Διευθύνσεων και Γραφείων ασκούν διοίκηση και έλεγχο της λειτουργίας των σχολείων της περιφέρειάς τους και είναι οι διοικητικοί και οι πειθαρχικοί προϊστάμενοι των εκπαιδευτικών και των διοικητικών υπαλλήλων που υπηρετούν στα Γραφεία αυτά, των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα σχολεία, καθώς και των Διευθυντών των σχολείων.

Σε επίπεδο Νομού λειτουργούν και τα *Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Πρωτοβάθμιας/Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Π.Υ.Σ.Π.Ε./Π.Υ.Σ.Δ.Ε.)*, τα οποία είναι αρμόδια για θέματα υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών. Στις αρμοδιότητές τους εντάσσεται και η επιλογή των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων. Στα συμβούλια αυτά μετέχουν τρεις (3) εκπρόσωποι της Διοίκησης και δύο (2) αιρετοί εκπρόσωποι των εκπαιδευτικών.

Σε ό,τι αφορά τα ιδρύματα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν υπάρχει αντίστοιχη δομή διοίκησης.

Διοίκηση των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Του Νηπιαγωγείου προϊστάται εκπαιδευτικός του κλάδου Νηπιαγωγών.

Όργανα διοίκησης κάθε σχολείου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, είναι ο Διευθυντής, ο Υποδιευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων. Ο Διευθυντής είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, το συντονισμό της σχολικής ζωής, την τήρηση των νόμων, των εγκυκλίων, των υπηρεσιακών εντολών και την εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου των διδασκόντων. Μετέχει στην αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών του σχολείου και συνεργάζεται με τους σχολικούς συμβούλους. Ο υποδιευθυντής αναπληρώνει το διευθυντή όταν δεν υπάρχει, απουσιάζει ή κωλύεται.

Ο Σύλλογος των διδασκόντων, ο οποίος αποτελείται από όλους τους διδάσκοντες και έχει ως πρόεδρο το διευθυντή του σχολείου, αποτελεί συλλογικό όργανο για τη χάραξη κατευθύνσεων, την καλύτερη εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής και την καλύτερη λειτουργία του σχολείου.

Η τριτοβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνει δύο τομείς: Τον Πανεπιστημιακό, στον οποίο υπάγονται τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, και τον Τεχνολογικό, στον οποίο υπάγονται τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.).

Τα Πανεπιστήμια

Είναι πλήρως αυτοδιοικούμενα ΝΠΔΔ. Κάθε πανεπιστήμιο διοικείται από συλλογικά όργανα τα οποία συγκροτούνται και ενεργούν σύμφωνα με ειδική νομοθεσία. Τα όργανα αυτά είναι η Σύγκλητος, η Πρυτανεία και ο Πρύτανης. Τα μέλη των οργάνων αυτών είναι αποκλειστικά μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας κάθε πανεπιστημίου. Η οργάνωση των πανεπιστημίων καθορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα ή Υπουργική Απόφαση μετά από πρόταση των πανεπιστημιακών οργάνων και γνωμοδότηση του Συμβουλίου Ανώτατης Παιδείας (ΣΑΠ). Κάθε Πανεπιστήμιο περιλαμβάνει Σχολές. Οι Σχολές διαιρούνται σε Τμήματα και τα Τμήματα σε Τομείς. Η Γενική Συνέλευση κάθε Τμήματος πανεπιστημιακής σχολής είναι υπεύθυνη για την εκπόνηση του αναλυτικού προγράμματος για το τμήμα αυτό. Το Τμήμα απονέμει επίσης πτυχία, τα οποία είναι ενιαία για κάθε Τμήμα. Οι τομείς κάθε Τμήματος υλοποιούν τις βασικές επιλογές του Τμήματος.

Τα Τ.Ε.Ι. ανήκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι πλήρως αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και η εποπτεία του Κράτους ασκείται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κάθε Τ.Ε.Ι. συγκροτείται από Σχολές και κάθε Σχολή από Τμήματα που αντιστοιχούν σε συγγενείς ειδικότητες. Το Τμήμα αποτελεί την βασική ακαδημαϊκή μονάδα. Οι σπουδές σε κάθε τμήμα καταλήγουν στην απόκτηση πτυχίου που δίνει τη δυνατότητα άσκησης επαγγέλματος.

Τα κύρια οργανωτικά χαρακτηριστικά των Τ.Ε.Ι., όπως άλλωστε και των Πανεπιστημίων, είναι η δημοκρατική δομή και λειτουργία τους με την συμμετοχή εκπροσώπων όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη λήψη των αποφάσεων, το ακαδημαϊκό άσυλο, οι ακαδημαϊκές ελευθερίες ή ελεύθερη επιστημονική αναζήτηση και η διακίνηση των ιδεών.

Η σύνθεση των Οργάνων Διοίκησης είναι συμμετοχική.

Τα Διοικητικά Όργανα αντίστοιχα είναι:

- Του Τμήματος
 Η Γενική Συνέλευση, το Συμβούλιο και ο Προϊστάμενος.
- Της Σχολής

- Το Συμβούλιο και ο Δ/ντής.
 - Του Τ.Ε.Ι.
 Η Συνέλευση, το Συμβούλιο, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος

Οι Πρόεδροι, Αντιπρόεδροι Τ.Ε.Ι., Δ/ντές Σχολών, Προϊστάμενοι Τμημάτων προέρχονται από το εκπαιδευτικό προσωπικό του Τ.Ε.Ι. και εκλέγονται από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του κάθε Ιδρύματος. Το Πρόγραμμα Σπουδών κάθε Τμήματος καταρτίζεται από τη Γεν. Συνέλευση του Τμήματος και αξιολογείται από το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

1.4 Διασφάλιση ποιότητας

Την ευθύνη της διοικητικής εποπτείας και του ελέγχου για τα σχολεία της Προσχολικής Αγωγής, της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης έχουν οι προϊστάμενοι των κατά τόπους Διευθύνσεων και Γραφείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αντίστοιχα. Την ευθύνη της εκπαιδευτικής λειτουργίας έχουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι. Στα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ασκείται έλεγχος νομιμότητας από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

1.5 Χρηματοδότηση

Η παιδεία στην Ελλάδα, σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης, παρέχεται δωρεάν και η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης πραγματοποιείται από το κράτος μέσω του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων και κατά δεύτερο λόγο από μη κρατικές πηγές (π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση). Συγκεκριμένα, η κρατική επιχορήγηση καλύπτει την αγορά ακινήτων, την κατασκευή – επισκευή και συντήρηση των κτιρίων, την προμήθεια και συντήρηση του εξοπλισμού και των εργαστηρίων της εκπαίδευσης, τις λειτουργικές ανάγκες των εκπαιδευτηρίων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και των Νομικών Προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης. Επίσης, καλύπτει τη μισθοδοσία, τις ασφαλιστικές εισφορές, τις πρόσθετες αμοιβές και αποζημιώσεις του προσωπικού της εκπαίδευσης και του προσωπικού της διοίκησης της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα – βαθμίδες εκπαίδευσης.

Τέλος καλύπτει τη δαπάνη για οικονομικές παροχές και ενίσχυση των διδασκομένων

(μαθητών, σπουδαστών, φοιτητών) που περιλαμβάνει τη δωρεάν διάθεση των βιβλίων και συγγραμμάτων, τη μεταφορά μαθητών, την παροχή σίτισης, στέγασης, υποτροφιών και δανείων.

1.6 Συλλογικοί και συμβουλευτικοί φορείς

Από τους βασικούς νόμους για την Εκπαίδευση προβλέπεται, για όλες τις βαθμίδες, η συμμετοχή των πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων, των συνδικαλιστικών εκπροσώπων των εργαζομένων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των εκπροσώπων των γονέων, των φοιτητών και των μαθητών στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων. Ο ρόλος τους, άλλοτε αποφασιστικός και άλλοτε γνωμοδοτικός-συμβουλευτικός, ρυθμίζεται νομοθετικά.

Ειδικότερα, προβλέπονται συμμετοχικά όργανα:

- Το **Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας** (ΕΣΥΠ). Αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή υπό την εποπτεία του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων και εισηγείται στην Κυβέρνηση επί θεμάτων εκπαιδευτικής πολιτικής. Όργανο του Ε.ΣΥ.Π. είναι η ολομέλεια, ο πρόεδρος, η διοικούσα επιτροπή, τα τμήματα και οι τομείς των τμημάτων, οι μονάδες και οι τομείς των μονάδων. Η Διοίκηση του Ε.ΣΥ.Π. ασκείται από τον πρόεδρο και τη διοικούσα επιτροπή. Στην ολομέλεια του Ε.ΣΥ.Π. μετέχουν εκπρόσωποι: υπουργείων, κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, επιστημονικών, συνδικαλιστικών και επαγγελματικών οργανώσεων και εκπρόσωποι όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Στις αρμοδιότητες της ολομέλειας ανήκει ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού συστήματος, η χάραξη της γενικής εκπαιδευτικής πολιτικής και η εισηγηση επί θεμάτων που παραπέμπει σε αυτήν ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Τα παρακάτω συμβουλευτικά όργανα υποβάλλουν προτάσεις στον Υπουργό Παιδείας σε σχέση με την οργάνωση, την ανάπτυξη, τη χρηματοδότηση, την ίδρυση, κλπ. στον Πανεπιστημιακό τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης:
 - Η **Εθνική Ακαδημία Γραμμάτων και Επιστημών** (ΕΑΓΕ), που αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, κομμάτων, κοινωνικών και επιστημονικών φορέων.

- Το **Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας** (ΣΑΠ), που αποτελείται από τους πρυτάνεις όλων των πανεπιστημίων και επίσης από εκπροσώπους όλων των πολιτικών, παραγωγικών και κοινωνικών φορέων της χώρας.
- Το **Διαπανεπιστημιακό Συμβούλιο Έρευνας** (ΔΣΕ), το οποίο εισηγείται για ζητήματα έρευνας και αποτελείται από ακαδημαϊκούς ερευνητές διεθνούς κύρους.
- Τα παρακάτω όργανα εισηγούνται στον Υπουργό Παιδείας σχετικά με την οργάνωση, ανάπτυξη, χρηματοδότηση, ίδρυση κλπ. στον Τεχνολογικό Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΤΕΙ):
 - Το **Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης** (ΣΤΕ), το οποίο αποτελείται από τον Υπουργό (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) ή τον εκπρόσωπό του, τους προέδρους των ΤΕΙ, και εκπροσώπους: συγγενών υπουργείων, οργανισμών, επιστημονικών φορέων και παραγωγικών τάξεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, και των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή.
 - Το **Περιφερειακό Συμβούλιο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης** (ΠΣΤΕ), που αποτελείται από το νομάρχη ή τον εκπρόσωπο του ως πρόεδρο, το Συμβούλιο του ΤΕΙ και αντιπροσώπους από την τοπική αυτοδιοίκηση, τις τοπικές κοινωνικές και παραγωγικές τάξεις και σπουδαστές.
- Στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, λειτουργούν τα ακόλουθα συλλογικά όργανα -σε επίπεδο τοπικό, νομαρχιακό και εθνικό- με τη συμμετοχή παραγόντων της σχολικής ζωής (διδάσκοντες – γονείς – μαθητές):
 - **Νομαρχιακή ή Επαρχιακή Επιτροπή Παιδείας**, στην έδρα κάθε Νομού ή Επαρχίας. Αυτή αποτελείται από τον Νομάρχη ή τον Έπαρχο, από εκπροσώπους των σχολικών συμβουλίων, της διοίκησης της εκπαίδευσης, της *Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.)*, της ομοσπονδίας γονέων, των παραγωγικών τάξεων, των επιστημονικών φορέων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών. Η Επιτροπή αυτή διαμορφώνει προτάσεις και εισηγείται στο Νομαρχιακό Συμβούλιο και στο Νομάρχη, για την κατανομή των πιστώσεων, την ίδρυση/κατάργηση σχολείων και γενικότερα για θέματα λειτουργίας των δημοσίων σχολείων του νομού.
 - **Δημοτική Επιτροπή Παιδείας**. Αυτή λειτουργεί σε κάθε Δήμο και αποτελείται από εκπροσώπους του Δήμου, της ένωσης γονέων, εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών. Η Επιτροπή αυτή εισηγείται στο Δήμαρχο και στο δημοτικό συμβούλιο θέματα που αφορούν την καλύτερη λειτουργία και οργάνωση των σχολείων της περιοχής τους, την κατανομή των πιστώσεων, την κατάργηση ή τη συγχώνευση των σχολείων.
 - **Σχολικό Συμβούλιο**. Αυτό λειτουργεί σε κάθε σχολείο και αποτελείται από το σύλλογο των διδασκόντων, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου (Δ.Σ.) του συλλόγου γονέων, εκπροσώπους των μαθητικών κοινοτήτων κι έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έργο του Συμβουλίου αυτού είναι η στήριξη της λειτουργίας του σχολείου και ο προγραμματισμός των δραστηριοτήτων.
 - **Σχολικές Επιτροπές**. Κάθε επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα σχολεία, στη διοίκηση της οποίας μετέχουν οι διευθυντές των αντιστοιχών σχολείων, εκπρόσωποι των συλλόγων γονέων και των μαθητικών κοινοτήτων, και εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έργο της Επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των σχολείων (θέρμανση, φωτισμός, κλπ.).
 - **Σύλλογος Γονέων**. Συγκροτείται από τους γονείς των μαθητών κάθε σχολείου. Οι σύλλογοι γονέων των σχολείων του ίδιου δήμου, συγκροτούν μια *ένωση γονέων*, στην οποία κάθε σύλλογος εκπροσωπείται με έναν τουλάχιστον εκπρόσωπο για κάθε 40 μαθητές. Οι ενώσεις γονέων, κάθε νομού ή νομαρχιακού διαμερίσματος, συγκροτούν μία *ομοσπονδία γονέων*, στην οποία κάθε ένωση εκπροσωπείται με έναν εκπρόσωπο για κάθε τετρακόσιους μαθητές. Οι ομοσπονδίες γονέων της χώρας συγκροτούν μια *συναμοσπονδία γονέων*, στην οποία κάθε ομοσπονδία

εκπροσωπείται με έναν τουλάχιστον εκπρόσωπο.

- **Υπηρεσιακά Συμβούλια** -κεντρικά και περιφερειακά- τα οποία γνωμοδοτούν επί θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης των εκπαιδευτικών και στα οποία οι τελευταίοι εκπροσωπούνται μέσω των αιρετών εκπροσώπων τους. Απαρτίζονται από τρεις εκπροσώπους της Διοίκησης και δύο εκπροσώπους των εργαζομένων.
- Οι **Μαθητικές Κοινότητες**, που δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να παίρνουν πρωτοβουλίες και να συνεισφέρουν στην ομαλή λειτουργία του σχολείου.

1.7 Ιδιωτικά σχολεία

Τα ιδιωτικά σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΥΠ.Ε.Π.Θ.. Ο έλεγχος ασκείται κυρίως σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα σπουδών, την επάρκεια του διδακτικού προσωπικού, τον αριθμό των μαθητών κατά τάξη, τη συγκρότηση των εξεταστικών επιτροπών που διεξάγουν τις εξετάσεις στις δύο τελευταίες τάξεις των Λυκείων, την έκδοση των απολυτηρίων τίτλων και τον οικονομικό έλεγχο, όσον αφορά κυρίως στην είσπραξη – αύξηση των διδάκτρων.

Τα ιδιωτικά σχολεία δεν χρηματοδοτούνται από το Δημόσιο.

Οι τίτλοι σπουδών που χορηγούνται από τα ιδιωτικά σχολεία είναι ισότιμοι με εκείνους των δημοσίων. Σε ό,τι αφορά την οργάνωση και τα προγράμματα διδασκαλίας ισχύει ό,τι και για τα δημόσια σχολεία.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί ξένων σχολείων λειτουργούν ιδιωτικά σχολεία που παρέχουν εκπαίδευση στους αλλοδαπούς που διαμένουν στην Ελλάδα.

Τέλος, δεν υπάρχουν ιδιωτικά ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

(Στατιστικά στοιχεία για τα ιδιωτικά σχολεία παρατίθενται κατά σχολική βαθμίδα στα κεφάλαια 2 και 3).

2. Προσχολική εκπαίδευση

Η προσχολική εκπαίδευση είναι προαιρετική, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από τεσσάρων ετών και διαρκεί δύο χρόνια. Παρέχεται στα νηπιαγωγεία, τα οποία είτε λειτουργούν ανεξάρτητα είτε συστεγάζονται με δημοτικά σχολεία.

Τα περισσότερα νηπιαγωγεία είναι κρατικά, αλλά υπάρχουν και ορισμένα ιδιωτικά. Η τυπική προϋπόθεση για να γίνει ένα παιδί δεκτό είναι να κατοικεί στην περιοχή που βρίσκεται το νηπιαγωγείο.

Στα κρατικά νηπιαγωγεία η φοίτηση παρέχεται δωρεάν. Στα ιδιωτικά η οικογένεια του μαθητή καταβάλλει καθορισμένα διδάκτρα, τα οποία αναθεωρούνται ετησίως από το Υπουργείο Εμπορίου.

Με την έναρξη του σχολικού έτους 1997/1998, στα πλαίσια κάλυψης της κοινωνικής ανάγκης των εργαζόμενων γονέων για φύλαξη των παιδιών τους, άρχισαν να λειτουργούν πιλοτικά 160 ολοήμερα νηπιαγωγεία με διευρυμένο ωράριο δημιουργικής απασχόλησης των νηπίων (8 ώρες τουλάχιστον ημερησίως). Εκτοτε ο θεσμός αυτός επεκτείνεται με επιτυχία και ήδη το σχολικό έτος 2002-2003 λειτούργησαν 1513 ολοήμερα νηπιαγωγεία.

Στόχος των νηπιαγωγείων είναι η ψυχοκινητική ανάπτυξη του νηπίου, η κοινωνική, συναισθηματική, ηθική και θρησκευτική ανάπτυξή του – τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο -, η αισθητική του καλλιέργεια στα πλαίσια της γενικότερης ανάπτυξής του, η νοητική του ανάπτυξη και τέλος η καλλιέργεια των δεξιοτήτων του (κινητικών και νοητικών). Με τη λειτουργία του ολοήμερου νηπιαγωγείου (Ν.2525/97) επιδιώκεται η αναβάθμιση της νηπιακής αγωγής και η ολοκληρωμένη προετοιμασία του παιδιού για το Δημοτικό Σχολείο, καθώς και η ενίσχυση του ρόλου της κρατικής μέριμνας με στόχο τη μείωση των μορφωτικών-κοινωνικών διακρίσεων και η εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονέων.

Για την παροχή αγωγής και εκπαίδευσης σε νήπια με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτουργούν Νηπιαγωγεία Ειδικής Αγωγής ή τμήματα ενταγμένα στα κοινά νηπιαγωγεία με ειδικά εκπαιδευμένο διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό.

Εκτός των Νηπιαγωγείων, για την αγωγή, περίθαλψη και ψυχαγωγία παιδιών προσχολικής ηλικίας – κυρίως ορφανών, απόρων ή με ανάγκες προς εργασία ή

εργαζόμενες μητέρες– λειτουργούν κρατικοί παιδικοί σταθμοί στους οποίους γίνονται δεκτά νήπια από τριών ετών μέχρι την εγγραφή τους στο Δημοτικό σχολείο. Μερικοί από τους σταθμούς αυτούς διαθέτουν και βρεφικό τμήμα, όπου γίνονται δεκτά παιδιά από την ηλικία των οκτώ μηνών.

Κατά το σχολικό έτος 2002-2003 λειτούργησαν 1138 κρατικοί παιδικοί σταθμοί και 55 βρεφικά τμήματα σε αυτούς. Στους παιδικούς σταθμούς φοιτούν σήμερα 37.000 περίπου νήπια και 1100 βρέφη. Λειτουργούν, επίσης, 42 βρεφονηπιακοί σταθμοί που εξυπηρετούν σήμερα 766 βρέφη.

Η εποπτεία των κρατικών παιδικών σταθμών και των βρεφονηπιακών σταθμών ασκείται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Λειτουργούν επίσης, σε περιορισμένο αριθμό, ιδιωτικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί.

2.1 Οργάνωση

Τα νηπιαγωγεία είναι μονοθέσια και διαθέσια. Τα πρώτα έχουν από 7-30 παιδιά, τα δεύτερα από 31-60 παιδιά. Τα τμήματα είναι μικτά και οργανώνονται ανεξάρτητα από την ηλικία των παιδιών, ενώ υπάρχουν και ομάδες εργασίας που συγκροτούνται με βάση την ηλικία.

Τα νηπιαγωγεία λειτουργούν περίπου 172 ημέρες το χρόνο και το ωράριο λειτουργίας είναι 3½ ώρες ημερησίως, είτε το πρωί (9 π.μ. έως 12.30 μ.μ.) είτε το απόγευμα (2.00 μ.μ. έως 5.00 μ.μ.). Οι νηπιαγωγοί οφείλουν να προσέρχονται μισή ώρα νωρίτερα και να απέρχονται 15 λεπτά μετά τη λήξη της απασχόλησής τους.

Με Προεδρικό Διάταγμα καθορίζεται ότι το διδακτικό έτος των νηπιαγωγείων αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 21η Ιουνίου του επόμενου έτους, ενώ τα μαθήματα αρχίζουν την 11η Σεπτεμβρίου και λήγουν την 15η Ιουνίου του επόμενου έτους, οπότε χορηγούνται και ενθύμια στα νήπια.

Το πρόγραμμα του ολοήμερου νηπιαγωγείου που απασχολεί καθημερινά δύο νηπιαγωγούς με ωράριο λειτουργίας τμήματος από 7.45 π.μ. έως 16.00 μ.μ. έχει ως εξής:

Ωράριο απασχόλησης 1ης Νηπιαγωγού (Ν1): 07.45 – 12.00 (4ω 15')

Ωράριο απασχόλησης 2ης Νηπιαγωγού (Ν2):11.45 – 16.00 (4ω 15')

Χρόνος απασχόλησης παιδιών: 08.00 – 15.45 (7ω 45')

2.2 Πρόγραμμα δραστηριοτήτων

Τα αναλυτικά προγράμματα του νηπιαγωγείου εκπονούνται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και χρησιμοποιούνται ως άρτιοι οδηγοί για την επιτέλεση του εκπαιδευτικού έργου. Τα αναλυτικά προγράμματα περιλαμβάνουν κυρίως: α) σαφώς διατυπωμένους, κατά μάθημα, σκοπούς μέσα στα πλαίσια των γενικών και ειδικών, κατά βαθμίδα, σκοπών της εκπαίδευσης, β) τη διδακτέα ύλη – επιλεγμένη σύμφωνα με το σκοπό του μαθήματος, σε κάθε επίπεδο, ανάλογη και σύμμετρη προς το ωρολόγιο πρόγραμμα και προς τις αφομοιωτικές δυνατότητες των μαθητών, διαρθρωμένη άρτια σε επιμέρους ενότητες και θέματα και γ) ενδεικτικές κατευθύνσεις για τη μέθοδο και τα μέσα διδασκαλίας κάθε ενότητας ή θέματος.

Τα αναλυτικά προγράμματα καταρτίζονται, δοκιμάζονται πειραματικά, αξιολογούνται και αναθεωρούνται συνεχώς σύμφωνα με τις εξελίξεις στον τομέα των γνώσεων, τις κοινωνικές ανάγκες και την πρόοδο των Επιστημών της Αγωγής.

Εκτός από το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, υπάρχει και το βιβλίο δραστηριοτήτων της/του νηπιαγωγού μέσα στο οποίο περιέχονται λεπτομερείς οδηγίες και πρακτικές υποδείξεις για την οργάνωση και διεξαγωγή κάθε διδασκαλίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το βιβλίο αυτό, βασική αρχή του νέου αναλυτικού προγράμματος είναι η ενεργητική συμμετοχή του νηπίου στην οικοδόμηση της πολύπλευρης ανάπτυξής του με την καθοδήγηση – διδασκαλία της/του νηπιαγωγού. Με τη δημιουργία καταστάσεων προβληματισμού το παιδί ενθαρρύνεται να προβλέπει, να ερευνά, να πειραματίζεται, να συγκρίνει, να ανακαλύπτει σχέσεις, να ταξινομεί και να αναπτύσσεται νοητικά, οικοδομώντας συγχρόνως και τους απαραίτητους μηχανισμούς για την κατάκτηση της γνώσης. Ανάλογα οργανώνεται και το ημερήσιο πρόγραμμα εργασίας στο νηπιαγωγείο.

2.3 Αξιολόγηση

Μέσω της αξιολόγησης επιδιώκεται η αποτύπωση της εικόνας της τάξης στο σύνολό της, αλλά και -κυρίως- του νηπίου ξεχωριστά προκειμένου να προσαρμόζεται διαρκώς η παιδαγωγική δραστηριότητα στους ρυθμούς του κάθε μαθητή.

2.4 Διδάσκοντες

Οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής αγωγής είναι πτυχιούχοι Πανεπιστημίου, απόφοιτοι των Παιδαγωγικών Τμημάτων Νηπιαγωγών.

Είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι (ή αναπληρωτές σε περιπτώσεις εκτάκτων εκπαιδευτικών αναγκών) και ο διορισμός τους γίνεται με τη διαδικασία που περιγράφεται στην ενότητα 3.Α.5.

Η εκπαιδευτική καθοδήγηση στους διδάσκοντες παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Σχολικούς Συμβούλους Προσχολικής Αγωγής.

2.5 Στατιστικά στοιχεία 2001/2002

	Μαθητές	Νηπιαγ ωγοί	Σχολεία
Δημόσια	138.544	9.973	5.647
Ιδιωτικά	5.024	322	111

Η αναλογία νηπίων ανά νηπιαγωγό ήταν 1:13,9 για τα δημόσια και 1:15,6 για τα ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. λειτούργησαν 107 ειδικά Νηπιαγωγεία και 74 τμήματα ένταξης με 780 νήπια.

3. Υποχρεωτική εκπαίδευση

Στην Ελλάδα, η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί 9 χρόνια (από την ηλικία των έξι ετών έως τα δεκαπέντε). Τα πρώτα 6 χρόνια οι μαθητές φοιτούν στο Δημοτικό Σχολείο (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση) και τα 3 τελευταία στο Γυμνάσιο (πρώτος κύκλος της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης).

3.Α Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό Σχολείο)

Στο Δημοτικό Σχολείο η φοίτηση είναι εξαετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α', Β', Γ', Δ', Ε' και ΣΤ'. Στην Α' τάξη του δημοτικού σχολείου εγγράφονται μαθητές που συμπληρώνουν την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής ηλικία έξι (6) ετών.

Στόχος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης είναι, γενικά, η πολύπλευρη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Πιο συγκεκριμένα, το δημοτικό σχολείο βοηθά τους μαθητές:

- να διευρύνουν και να αναδιατάσσουν τις σχέσεις της δημιουργικής τους δραστηριότητας με τα πράγματα, τις καταστάσεις και τα φαινόμενα που μελετούν,

- να οικοδομούν τους μηχανισμούς που συμβάλλουν στην αφομοίωση της γνώσης, να αναπτύσσονται σωματικά, να βελτιώνουν τη σωματική και ψυχική τους υγεία και να καλλιεργούν τις κινητικές τους ικανότητες,

- να κατακτούν το περιεχόμενο των βασικότερων εννοιών και να αποκτούν, βαθμιαία, την ικανότητα να ανάγονται από τα δεδομένα των αισθήσεων στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης,

- να αποκτούν την ικανότητα ορθής χρήσης του προφορικού και γραπτού λόγου,

- να εξοικειώνονται βαθμιαία με τις ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές, ανθρωπιστικές και άλλες αξίες και να τις οργανώνουν σε σύστημα αξιών και

- να καλλιεργούν το αισθητικό τους κριτήριο, ώστε να μπορούν να εκτιμούν τα έργα της τέχνης και να εκφράζονται ανάλογα, μέσα από τα δικά τους καλλιτεχνικά δημιουργήματα.

Τα Δημοτικά Σχολεία μπορούν να είναι

δημόσια ή ιδιωτικά. Η επιλογή για δημόσιο ή ιδιωτικό σχολείο γίνεται από τους γονείς. Αφού γίνει η επιλογή για το δημόσιο σχολείο, το παιδί πρέπει να εγγραφεί στο σχολείο που βρίσκεται πλησιέστερα στη μόνιμη κατοικία του. Δημόσια δημοτικά σχολεία υπάρχουν σε όλη την επικράτεια, ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές.

Η δημόσια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν. Τα σχολικά βιβλία, επίσης, διανέμονται δωρεάν.

Το σχολικό έτος 1997/98 καθιερώθηκε με νόμο η λειτουργία του ολοήμερου δημοτικού σχολείου. Ο θεσμός αυτός επεκτείνεται με επιτυχία και ήδη το σχολικό έτος 2002-2003 λειτούργησαν 3.880 τμήματα ολοήμερου σχολείου.

Επίσης, για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτουργούν Ειδικά Δημοτικά Σχολεία ή τμήματα Ειδικής Αγωγής ενταγμένα στα κοινά Δημοτικά Σχολεία.

3.Α.1 Οργάνωση του σχολείου

Ανάλογα με τον αριθμό των οργανικών θέσεων, τα δημοτικά σχολεία διακρίνονται σε μονοθέσια, διθέσια, κλπ. έως εξαθέσια και δωδεκαθέσια. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, μετά από πρόταση των Νομαρχιακών Επιτροπών Παιδείας, μπορεί να συγχωνεύονται μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια δημοτικά σχολεία σε τετραθέσια και πάνω. Οι τάξεις των πολυθέσιων αυτών σχολείων μπορεί να λειτουργούν στις έδρες των συγχωνευόμενων σχολείων, ενώ μπορεί να συγχωνεύονται - κατά περιοχή- μονοθέσια δημοτικά σχολεία στα οποία ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν είναι κάτω από δεκαπέντε (15), σε ένα κεντρικό δημοτικό σχολείο.

Οι μαθητές μεταφέρονται δωρεάν από τις έδρες των συγχωνευόμενων σχολείων στις οριζόμενες έδρες λειτουργίας των τάξεων ή στις έδρες των κεντρικών δημοτικών σχολείων. Η μεταφορά των μαθητών γίνεται, ύστερα από απόφαση του νομάρχη, με τα δημόσια συγκοινωνιακά μέσα ή και με μίσθωση ιδιωτικών μεταφορικών μέσων. Επίσης, μπορεί να γίνεται με ιδιωτικά λεωφορεία με τη φροντίδα και ευθύνη του

Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας ή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.).

Τα παιδιά εγγράφονται στην τάξη που αναλογεί στην ηλικία τους. Ο δάσκαλος, ο οποίος μπορεί να αλλάζει τμήμα ή τάξη κάθε χρόνο, διδάσκει τα περισσότερα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος του δημοτικού σχολείου. Η ξένη γλώσσα, η φυσική αγωγή και τα τεχνικά μαθήματα διδάσκονται από εκπαιδευτικούς της αντίστοιχης ειδικότητας.

Το δημοτικό σχολείο λειτουργεί πέντε ημέρες την εβδομάδα, με 5-6 διδακτικές ώρες ημερησίως ανάλογα με την τάξη. Οι διδακτικές ώρες ανά εβδομάδα ποικίλλουν από 25-30, ανάλογα με την τάξη και το αν περιλαμβάνονται σε αυτές ξένη γλώσσα, μουσική, κλπ. Το σχολικό ωρολόγιο πρόγραμμα διαρκεί από τις 8:15 π.μ. έως τη 1:30 μ.μ. Όταν διαφορετικά σχολεία συστεγάζονται, πράγμα που συμβαίνει σε περιορισμένο αριθμό σχολείων στα μεγάλα αστικά κέντρα, υπάρχει αντίστοιχα και ένα απογευματινό ωράριο από τις 2 μ.μ. ως τις 7 μ.μ. Το σχολικό έτος διαρκεί 175 μέρες, από τις 11 Σεπτεμβρίου ως τις 15 Ιουνίου.

3.A.2 Αναλυτικό πρόγραμμα

Τα μαθήματα που διδάσκονται στην πρώτη και δεύτερη τάξη είναι: νεοελληνική γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη του περιβάλλοντος, φυσική αγωγή, αισθητική αγωγή και σχολική ζωή. Στην τρίτη και την τέταρτη τάξη το αναλυτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει: νεοελληνική γλώσσα, μαθηματικά, μελέτη του περιβάλλοντος, θρησκευτικά, ιστορία, φυσική αγωγή, αισθητική αγωγή, και στην τέταρτη τάξη, 3 ώρες την εβδομάδα διδασκαλία ξένης γλώσσας και μία ώρα την εβδομάδα σχολική ζωή και πολιτισμό, αισθητική αγωγή και ωδική. Στην πέμπτη και έκτη τάξη το αναλυτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει: νεοελληνική γλώσσα, μαθηματικά, γεωγραφία, φυσική ιστορία, θρησκευτικά, ιστορία, κοινωνική και πολιτική αγωγή, φυσική αγωγή, τεχνικά, ωδική και ξένη γλώσσα. Επίσης, η περιβαλλοντική εκπαίδευση -ως τμήμα των προγραμμάτων των σχολείων- έχει επεκταθεί και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση κατ' επέκταση και συμπλήρωση του ήδη συμπεριλαμβανομένου στα αναλυτικά προγράμματα και τα αντίστοιχα βιβλία μαθήματος *Μελέτη του Περιβάλλοντος*.

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά για όλους τους μαθητές και είναι ισότιμα.

Τα λεπτομερή αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα καταρτίζονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το οποίο είναι επίσης

υπεύθυνο για τα σχολικά βιβλία. Δεν υπάρχει δυνατότητα επιλογής στα σχολικά βιβλία.

Με πρόσφατο νόμο (του 2003) ξεκίνησε η εφαρμογή του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών για την υποχρεωτική Εκπαίδευση (Δημοτικό – Γυμνάσιο), η συγγραφή νέων βιβλίων σύμφωνα με αυτό και η παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού (λογισμικά, εκπαιδευτικές ψηφιακές ταινίες, χάρτες κ.ά.).

Υπάρχουν, πέρα από το κανονικό αναλυτικό πρόγραμμα, ενισχυτικά προγράμματα διδασκαλίας για τους υστερούντες μαθητές, κυρίως στη γλώσσα και τα μαθηματικά. Υπάρχουν, επίσης, προγράμματα δημιουργικών δραστηριοτήτων (ΠΔΑΜΕΤ) μετά το σχολικό πρόγραμμα για τα παιδιά των εργαζομένων γονέων στα πλαίσια του ολοήμερου Δημοτικού σχολείου, προγράμματα για ειδικές κοινωνικές ομάδες (αναλφάβητους, τσιγγάνους) και τάξεις εισαγωγικές για τα παιδιά των επαναπατριζόμενων και των αλλοδαπών.

Επίσης, για παιδιά που για λόγους υγείας παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στα μεγάλα παιδιατρικά νοσοκομεία της χώρας, λειτουργούν μέσα σε αυτά Ειδικά Δημοτικά Σχολεία.

3.A.3 Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση των μαθητών στο δημοτικό σχολείο βασίζεται στις καθημερινές προφορικές δοκιμασίες και στην γενικότερη συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία της μάθησης, στα αποτελέσματα της επίδοσής τους στα κριτήρια αξιολόγησης που απευθύνονται στους μαθητές των δύο τελευταίων τάξεων και μπορεί να αναφέρονται σε περισσότερες από μία διδακτικές ενότητες, καθώς και στα αποτελέσματα των εργασιών που γίνονται στο σχολείο ή στο σπίτι.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου, οι μαθητές των δύο τελευταίων τάξεων ετοιμάζουν μια σύντομη εργασία πάνω σε διάφορα θέματα, η οποία συμπληρώνεται με τη βοήθεια του δασκάλου και παρουσιάζεται στην τάξη.

Σε όλες τις τάξεις γίνεται μία περιγραφική αξιολόγηση των μαθητών, η οποία επιτρέπει στους δασκάλους να παρέχουν λεπτομερή πληροφόρηση στους μαθητές και τους γονείς τους όσον αφορά τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους στο σχολείο, τις ικανότητες και τις κλίσεις τους καθώς και τις αδυναμίες και τις ελλείψεις που παρουσιάζουν σε επιμέρους τομείς. Ο

δάσκαλος της τάξης τηρεί ένα αρχείο, όπου καταγράφει με πιο αναλυτικά στοιχεία την περιγραφική αξιολόγηση των μαθητών.

Πέρα από την περιγραφική αξιολόγηση, στην 3η και 4η τάξη χρησιμοποιείται μια κλίμακα βαθμολογίας: Άριστα (Α), Πολύ καλά (Β), Καλά (Γ), Σχεδόν Καλά (Δ). Στην 5η και 6η τάξη χρησιμοποιείται η ακόλουθη κλίμακα: Άριστα (9, 10), Πολύ καλά (7, 8), Καλά (5, 6), Σχεδόν Καλά.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθητών συζητούνται σε ειδική συνεδρίαση του Συλλόγου Δασκάλων. Οι γονείς και οι κηδεμόνες των μαθητών καλούνται σε ειδική συνάντηση με το δάσκαλο της τάξης όπου πληροφορούνται και συζητούν την επίδοση των μαθητών και οποιεσδήποτε μαθησιακές δυσκολίες και παραλαμβάνουν τους «έλεγχους προόδου» τους.

3.A.4 Προαγωγή – Μετάβαση

Οι μαθητές προάγονται αυτομάτως στην επόμενη τάξη. Μαθητής υποχρεώνεται να επαναλάβει τα μαθήματα μιας τάξης, μόνο εάν απουσίασε πάνω από τη μισή χρονιά.

Στο τέλος του σχολικού έτους, στους μαθητές της 1ης, 2ης, 3ης, 4ης, και 5ης τάξης δίνεται ένα «ενδεικτικό προόδου» και στους μαθητές της 6ης τάξης χορηγείται απολυτήριο, για να χρησιμοποιηθεί κατά την εγγραφή τους στο Γυμνάσιο. Στο ενδεικτικό της 1ης, 2ης, 3ης και 4ης τάξης αναγράφεται η λέξη «προβιβάζεται».

Πέρα από τη λέξη «προβιβάζεται» ή «απολύεται» αντίστοιχα, το ενδεικτικό της 5ης τάξης και το απολυτήριο της 6ης τάξης περιλαμβάνουν την περιγραφική βαθμολογία και την αριθμητική της αντίστοιχα, από τα οποία εξάγεται ο τελικός μέσος όρος για όλη τη χρονιά. Οι απόφοιτοι του Δημοτικού εγγράφονται με το απολυτήριό τους και χωρίς άλλη διαδικασία στο Γυμνάσιο, όπου συνεχίζουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση.

3.A.5 Διδάσκοντες

Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης παρέχεται στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης που έχουν ιδρυθεί σε Πανεπιστήμια.

Σε ό,τι αφορά το διορισμό, σύμφωνα με το νόμο 2527/97 την 31/12/1997 έκλεισαν οι πίνακες των διοριστέων εκπαιδευτικών με

βάση την επετηρίδα. Για τα έτη 1998 μέχρι το 2002 οι διορισμοί έγιναν κατά ένα ποσοστό από τους εγγεγραμμένους στους πίνακες διοριστέων και κατά σειρά εγγραφής τους σε αυτούς και κατά το υπόλοιπο από τους μετέχοντες επιτυχώς σε διαγωνισμό που προκηρύσσεται και διενεργείται από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και με τη σειρά εγγραφής τους στους πίνακες επιτυχίας, οι οποίοι ισχύουν για μια διετία. Για την τελική διαμόρφωση του πίνακα διοριστέων λαμβάνονται υπόψη, σύμφωνα με το Νόμο 2834/2000 και τα ακόλουθα κριτήρια:

- βαθμός πτυχίου,
- μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών,
- διδακτορικό δίπλωμα,
- εκπαιδευτική προϋπηρεσία.

Από το έτος 2003 οι διορισμοί των εκπαιδευτικών θα γίνονται αποκλειστικά από πίνακες που θα καταρτίζονται ύστερα από διαγωνισμό επιλογής εκπαιδευτικών. Από το έτος αυτό θα απαιτείται ως επιπλέον προσόν διορισμού: το *Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας*, που χορηγείται από τα Πανεπιστήμια. Προσλαμβάνονται επίσης προσωρινοί αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, αν για οποιοδήποτε λόγο απουσιάζουν από τα σχολεία μόνιμοι εκπαιδευτικοί καθώς και όταν υπάρχουν έκτακτες ανάγκες λειτουργίας των σχολείων.

Η επιμόρφωση των διδασκόντων οργανώνεται από τον Οργανισμό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, που λειτουργεί ως Ν.Π.Ι.Δ., εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας. Ο Οργανισμός Επιμόρφωσης συνεργάζεται με άλλους φορείς, όπως τα Πανεπιστήμια, τα Τ.Ε.Ι., το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Σχολικούς Συμβούλους. Η επιμόρφωση παρέχεται στα Πανεπιστήμια, τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (Π.Ε.Κ.) ή στις σχολικές μονάδες. Ειδικά για τους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προβλέπεται και Μετεκπαίδευση μακράς διάρκειας (διετής), η οποία παρέχεται στο Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική καθοδήγηση και βοήθεια προς τους δασκάλους, παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Σχολικούς Συμβούλους της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Για εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά ζητήματα που αφορούν τάξη ή τμήμα μαθητών λειτουργεί το Συμβούλιο τάξης.

3.A.6 Στατιστικά Στοιχεία 2001/2002

	Μαθητές	Δάσκαλοι	Σχολεία
Δημόσια	594.639	47.998	5.739
Ιδιωτικά	45.775	3.185	373

Η σχέση δασκάλου προς μαθητές ήταν 1:12,4 για τα δημόσια σχολεία και 1:14,4 για τα ιδιωτικά.

Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. λειτούργησαν 155 Ειδικά Δημοτικά Σχολεία και 920 τμήματα ένταξης με 15.900 μαθητές.

3.B Πρώτος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο)

Το Γυμνάσιο αποτελεί τον πρώτο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η φοίτηση στο Γυμνάσιο είναι υποχρεωτική. Διάρκει 3 χρόνια και απευθύνεται σε μαθητές 12 έως 15 ετών. Υπάρχουν δημόσια και ιδιωτικά Γυμνάσια.

Σκοπός του Γυμνασίου είναι να προωθήσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών σε σχέση με τις ικανότητες που έχουν σ' αυτήν την ηλικία και τις απαιτήσεις της ζωής. Συγκεκριμένα, βοηθά τους μαθητές:

- να διευρύνουν τις αξίες τους (ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές, ανθρωπιστικές και άλλες) έτσι ώστε να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους και να ελέγχουν και να κατευθύνουν τα συναισθήματά τους προς δημιουργικούς στόχους και ανθρωπιστικές ενέργειες,
- να συμπληρώνουν και να συνδυάζουν την κατάκτηση της γνώσης με τα αντίστοιχα κοινωνικά ζητήματα,
- να καλλιεργούν τις δυνατότητες της προφορικής τους έκφρασης,
- να αναπτύσσουν ομαλά το σώμα τους και να καλλιεργούν τις φυσικές τους κλίσεις και ικανότητες,
- να εξοικειώνονται με τα διάφορα είδη τέχνης και να αναπτύσσουν το αισθητικό τους κριτήριο για την δική τους καλλιτεχνική έκφραση,

- να συνειδητοποιούν τις ικανότητες και τις κλίσεις τους και να αποκτούν γνώση των διαφόρων επαγγελματιών, έτσι ώστε να μπορούν να αναπτύσσονται σύμμετρα ως άνθρωποι και ως μέλλοντικοί εργαζόμενοι/ες, να αντιλαμβάνονται την ισότιμη συνεισφορά της διανοητικής και της χειρωνακτικής εργασίας στην κοινωνική πρόοδο και ανάπτυξη.

Τα Γυμνάσια παρέχουν σε όλες τις τάξεις γενική εκπαίδευση. Υπάρχουν ημερήσια και εσπερινά σχολεία (στα οποία φοιτούν εργαζόμενοι άνω των 14 ετών). Λειτουργούν επίσης: Γυμνάσια με ειδικό αναλυτικό πρόγραμμα που καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών των επαναπατριζομένων Ελλήνων, μουσικά Γυμνάσια, Πειραματικά Γυμνάσια, Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου και ειδικά σχολεία ή ειδικά τμήματα σε κανονικά σχολεία για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επιπλέον, για παιδιά που για λόγους υγείας παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στα μεγάλα παιδιατρικά νοσοκομεία της χώρας, λειτουργούν, μέσα σε αυτά, Ειδικά Γυμνάσια.

Οι απόφοιτοι του Δημοτικού σχολείου εγγράφονται αυτόματα χωρίς εξετάσεις στην πρώτη τάξη του Γυμνασίου με αποδεικτικό στοιχείο τον απολυτήριο τίτλο που χορηγεί το Δημοτικό Σχολείο. Η παρακολούθηση είναι δωρεάν και τα σχολικά βιβλία, για μαθητές και εκπαιδευτικούς, συγγράφονται σύμφωνα με τα αναλυτικά προγράμματα και διανέμονται δωρεάν στα δημόσια σχολεία από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3.B.1 Οργάνωση του Σχολείου

Τα Γυμνάσια είναι μικτά σχολεία. Κάθε τάξη αποτελείται από ένα ή περισσότερα τμήματα, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών. Ο αριθμός των μαθητών στα Γυμνάσια κυμαίνεται κατά κανόνα μεταξύ 250-300, με εξαίρεση τις απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές, όπου ο αριθμός των μαθητών είναι από λίγο έως πολύ μικρότερος. Ο μέσος όρος μαθητών ανά τμήμα είναι 25 περίπου. Με το Γυμνάσιο ολοκληρώνεται η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση.

Τα Γυμνάσια λειτουργούν πέντε μέρες την εβδομάδα και το ωρολόγιο πρόγραμμα τους ποικίλλει από 34 ως 35 ώρες (40-45 λεπτών) την εβδομάδα. Το διδακτικό έτος αρχίζει στις 11 Σεπτεμβρίου και τελειώνει στις 16 Μαΐου. Το σχολικό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου

και λήγει στις 30 Ιουνίου.

3.B.2 Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το αναλυτικό πρόγραμμα είναι το ίδιο για όλους τους μαθητές και περιλαμβάνει: θρησκευτικά, αρχαία ελληνική γραμματεία, νέα ελληνικά (γλώσσα και λογοτεχνία), μαθηματικά, φυσικο-χημεία, ιστορία, γεωγραφία, βιολογία, φυσική αγωγή, πολιτική και κοινωνική αγωγή, στοιχεία δημοκρατικού πολιτεύματος, αισθητική αγωγή, πληροφορική, τεχνολογία, ξένες γλώσσες (Αγγλικά/Γαλλικά ή Γερμανικά), επαγγελματικό προσανατολισμό, οικιακή οικονομία, αγωγή του πολίτη, ανάλογα με την τάξη και σύμφωνα με το Νόμο 1566/85 και τις τροποποιήσεις που ακολούθησαν, ειδικότερα αυτές που επήλθαν με την εφαρμογή του Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών και του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση.

Τα αναλυτικά προγράμματα καταρτίζονται, δοκιμάζονται πειραματικά, αξιολογούνται και αναθεωρούνται με ευθύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, σύμφωνα με τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημονικών γνώσεων και των Επιστημών της Αγωγής. Παράλληλα, με το αναλυτικό πρόγραμμα εισάγονται καινοτόμες δράσεις στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση όπως η Αγωγή Υγείας και η Αγωγή του Καταναλωτή κ.ά., ενταγμένες στην Ευέλικτη Ζώνη Δραστηριοτήτων.

Μέθοδοι Διδασκαλίας

Στο Γυμνάσιο εφαρμόζονται οι μέθοδοι της σύγχρονης παιδαγωγικής επιστήμης και της ενεργητικής μάθησης και, ανάλογα με το μάθημα, χρησιμοποιούνται παραδοσιακά και σύγχρονα εποπτικά μέσα διδασκαλίας. Σε όλα τα Γυμνάσια λειτουργεί εργαστήριο Πληροφορικής. Η εκπαιδευτική καθοδήγηση στους διδάσκοντες παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Σχολικούς Συμβούλους της ειδικότητάς τους.

3.B.3 Αξιολόγηση και τίτλοι σπουδών

Ως αξιολόγηση του μαθητή θεωρείται η συνεχής παιδαγωγική διαδικασία με την οποία παρακολουθείται η πορεία της μάθησής του, προσδιορίζονται τα τελικά αποτελέσματά της και εκτιμώνται διάφορα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μαθητή που σχετίζονται με το έργο του

σχολείου. Η αξιολόγηση δεν αναφέρεται μόνο στην επίδοση του μαθητή στα διάφορα μαθήματα, αλλά αναφέρεται και σε άλλα χαρακτηριστικά του, όπως είναι: η προσπάθεια που καταβάλλει, το ενδιαφέρον που δείχνει, οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσει, η δημιουργικότητά του, η συνεργασία του με άλλα άτομα και ο σεβασμός των κανόνων λειτουργίας του σχολείου.

Η αξιολόγηση συνθετικά προκύπτει από:

- την καθημερινή προφορική εξέταση και την όλη συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική – μαθησιακή διαδικασία,
- τις ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες (τεστ),
- τις ωριαίες υποχρεωτικές γραπτές δοκιμασίες, που γίνονται χωρίς προειδοποίηση τουλάχιστον μία κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων τριμήνων, με ευθύνη του διδάσκοντα και σε συνεννόηση με το διευθυντή του σχολείου,
- τις εργασίες που εκτελούν οι μαθητές - στο σχολείο ή στο σπίτι- στο πλαίσιο των καθημερινών υποχρεώσεών τους,
- τις συνθετικές δημιουργικές εργασίες που εκπονεί ο μαθητής μόνος του ή σε συνεργασία με συμμαθητές του, σε θέμα της επιλογής του και υπό την καθοδήγηση του διδάσκοντα,
- τις γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις που διενεργούνται αμέσως μετά τη λήξη των μαθημάτων εκείνων που η διδασκαλία τους δεν διαρκεί ολόκληρο το σχολικό έτος, και τον Ιούνιο -μετά τη λήξη των μαθημάτων- σε όλα τα μαθήματα, εκτός από τη Φυσική Αγωγή, τη Μουσική, την Οικιακή Οικονομία, την Τεχνολογία, τα Καλλιτεχνικά και το Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό.

Ως εξεταστέα ύλη, στις τελικές εξετάσεις -του κάθε μαθήματος- ορίζονται τα 3/5 της ύλης που διδάχτηκε, με την προϋπόθεση ότι αυτή δεν είναι λιγότερο από το μισό της διδακτέας ύλης.

Η αξιολόγηση είναι:

Αριθμητική και *Περιγραφική* και αναφέρεται στην προσπάθεια, το ενδιαφέρον, τις πρωτοβουλίες, τη δραστηριότητα του μαθητή καθώς και στις δυνατότητες που απέκτησε, στο κάθε μάθημα.

Ως βαθμός επίδοσης του μαθητή, σε κάθε μάθημα στο οποίο γίνεται ανακεφαλαιωτική εξέταση, λογίζεται το 1/4 του αθροίσματος που προκύπτει από την άθροιση των τριών τριμηνιαίων βαθμών και του βαθμού των γραπτών ανακεφαλαιωτικών εξετάσεων του

Ιουνίου. Στα μαθήματα που δεν προβλέπεται γραπτή ανακεφαλαιωτική εξέταση, ως βαθμός ετήσιας επίδοσης λογίζεται το 1/3 του αθροίσματος των τριών τριμηνιαίων βαθμών. Στα μαθήματα που διδάσκονται κατά το ήμισυ του διδακτικού έτους, ως βαθμός ετήσιας επίδοσης λογίζεται το 1/3 του αθροίσματος των δύο τριμηνιαίων βαθμών και του βαθμού των γραπτών εξετάσεων.

Ως βαθμός ετήσιας επίδοσης, στα μαθήματα που έχουν κλάδους, λογίζεται ο μέσος όρος των τελικών βαθμών κατά κλάδο.

3.B.4 Προαγωγή-Μετάβαση

Στο Γυμνάσιο, ο μαθητής κρίνεται άξιος προαγωγής ή απόλυσης στις εξής περιπτώσεις:

1. όταν έχει σε κάθε μάθημα των ομάδων Α* και Β ετήσιο γενικό βαθμό τουλάχιστον δέκα (10),
2. όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του 10, σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα της Β ομάδας, αλλά έχει μέσο όρο όλων των μαθημάτων, και των δύο ομάδων, τουλάχιστον πλήρες δέκα (10),
3. όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του 10, σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα της Α ομάδας αλλά έχει μέσο όρο όλων των μαθημάτων της Α ομάδας τουλάχιστον δεκατρία (13) και,
4. όταν ο βαθμός του είναι μικρότερος του 10, σε ένα (1) έως και τέσσερα (4) μαθήματα των ομάδων Α και Β, αλλά ισχύουν αντιστοίχως οι περιπτώσεις 2 και 3 για τα μαθήματα της κάθε ομάδας.

Ο μαθητής παραπέμπεται σε γραπτή και προφορική συμπληρωματική εξέταση το Σεπτέμβριο, σε όσα μαθήματα δεν πέτυχε βαθμό προαγωγής, τουλάχιστον 10. Αυτό συμβαίνει όταν υστερεί σε ένα έως και τέσσερα μαθήματα και δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν. Εφόσον ο μαθητής δεν εμπίπτει σε καμιά από τις περιπτώσεις αυτές (δηλαδή προαγωγής ή συμπληρωματικής εξέτασης) δεν κρίνεται άξιος προαγωγής ή απόλυσης, οπότε οφείλει να φοιτήσει και πάλι στην ίδια τάξη.

Στους μαθητές της τελευταίας τάξης του

* τα μαθήματα της Β' ομάδας είναι: η *Φυσική Αγωγή*, η *Μουσική* – τα *Καλλιτεχνικά*, η *Οικιακή Οικονομία*, η *Τεχνολογία* και ο *Σ.Ε.Π.*

* τα μαθήματα της Α' ομάδας είναι όλα τα υπόλοιπα.

Γυμνασίου, που δεν κρίνονται άξιοι απόλυσης ή παραπέμπονται για συμπληρωματική εξέταση, επιτρέπεται να προσέρχονται σε επαναληπτική εξέταση, κατά τις προβλεπόμενες εξεταστικές περιόδους, μέχρι να αποκτήσουν τον απολυτήριο τίτλο. Στους μαθητές που αποφοιτούν από το Γυμνάσιο χορηγείται απολυτήριος τίτλος. Με τον τίτλο αυτό ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να εγγραφεί, για συνέχιση των σπουδών του, σε Λύκειο ή σε Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο ή να φοιτήσει στις Σχολές Μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).

Για τους μαθητές των Γυμνασίων που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες παρέχεται βάσει του Π.Δ. 492/92, ενισχυτική διδασκαλία. Η ενισχυτική διδασκαλία συνίσταται -για τους «αδύνατους» μαθητές- στην παρακολούθηση ιδιαίτερου προγράμματος στα μαθήματα: Γλωσσική διδασκαλία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία και Ξένη Γλώσσα. Το σχετικό πρόγραμμα αρχίζει να λειτουργεί με την έναρξη του Β' τριμήνου.

Μουσικά Γυμνάσια – Εκκλησιαστικά Γυμνάσια

Α) Τα Μουσικά Γυμνάσια ιδρύθηκαν το 1988 με σκοπό την προώθηση όχι μόνο της γενικής γνώσης αλλά και της ειδικής μουσικής γνώσης σε ταλαντούχους μαθητές οι οποίοι θα επιθυμούσαν να ακολουθήσουν επαγγελματική σταδιοδρομία στη μουσική, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλο τομέα επαγγελματικής ή επιστημονικής ενασχόλησης. Οι απόφοιτοι δημοτικού γίνονται δεκτοί στα σχολεία αυτά μετά από εξετάσεις. Η μελέτη και διαμόρφωση των προγραμμάτων διδασκαλίας αποτελεί αντικείμενο πενταμελούς καλλιτεχνικής επιτροπής. Οι μαθητές παρακολουθούν, εκτός από τα μαθήματα γενικής, και μαθήματα μουσικής παιδείας επιπλέον 17 ώρες την εβδομάδα. Σήμερα λειτουργούν σε όλη τη χώρα 34 Μουσικά Γυμνάσια.

Β) Τα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Μέσα Εκκλησιαστικά Φροντιστήρια ιδρύθηκαν από το 1976 με σκοπό την απόκτηση γενικών γνώσεων αλλά και ειδικών θεολογικών γνώσεων από μαθητές οι οποίοι θα επιθυμούσαν να ακολουθήσουν τον ιερατικό κλάδο, χωρίς να υστερούν σε γενική παιδεία, εάν τελικά επιλέξουν άλλον επαγγελματικό ή επιστημονικό τομέα απασχόλησης. Στα εκκλησιαστικά αυτά σχολεία γίνονται δεκτοί απόφοιτοι δημοτικού. Τα διδασκόμενα μαθήματα και οι ώρες της εβδομαδιαίας διδασκαλίας στα Εκκλησιαστικά Γυμνάσια και Μέσα Εκκλησιαστικά Φροντιστήρια είναι τα ίδια με αυτά των Γυμνασίων Δευτεροβάθμιας (Γενικής) Εκπαίδευσης με 3 ώρες την

εβδομάδα επιπλέον θεολογικά μαθήματα. Σήμερα λειτουργούν σε όλη τη χώρα 24 Εκκλησιαστικά Σχολεία(Γυμνάσια, Λύκεια και Μέσα Εκκλησιαστικά Φροντιστήρια)

Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης Γυμνασίου

Τα τμήματα αυτά δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά το σχολικό έτος 1988/89. Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης σήμερα λειτουργούν σε 80 Γυμνάσια σε όλη τη χώρα.

Στα τμήματα αυτά, τα μαθήματα της γυμναστικής αντικαθίστανται από δύο ώρες ημερήσιας προπόνησης σε αθλήματα, με καθηγητές φυσικής αγωγής ειδικευμένους σε συγκεκριμένα αθλήματα. Όλα τα άλλα μαθήματα διδάσκονται όπως στα γενικά γυμνάσια. Σε κάθε τμήμα διδάσκονται δύο έως πέντε αθλήματα από διαφορετικούς καθηγητές. Οι μαθητές επιλέγονται μέσω ειδικών εξετάσεων για κάθε άθλημα και παρακολουθούν το άθλημα για το οποίο επιλέχτηκαν.

3.B.5 Διδάσκοντες

Οι καθηγητές διδάσκουν το μάθημα της ειδικότητας τους. Είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για το διορισμό

τους ισχύουν όσα αναφέρονται για τους διδάσκοντες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Προσλαμβάνονται επίσης ορισμένοι αναπληρωτές και ωρομίσθιοι καθηγητές, για να καλύψουν έκτακτες εκπαιδευτικές ανάγκες. Η επιμόρφωση οργανώνεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και για τους νηπιαγωγούς και τους δασκάλους του δημοτικού.

3.B.6 Στατιστικά στοιχεία 2001/2002

	Μαθητές	Καθηγητές	Σχολεία
Δημόσια	321.674	35.221	1.768
Ιδιωτικά	19.054	2.301	112

Η σχέση καθηγητών προς μαθητές ήταν 1:9,1 για τα δημόσια σχολεία και 1:8,3 για τα ιδιωτικά.
 Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Επίσης, σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. λειτούργησαν 9 Ειδικά Γυμνάσια και 68 τμήματα ένταξης με 690 μαθητές.

4. Μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (δεύτερος κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)

Με τη δημοσίευση του Νόμου 2525/97 περί Ενιαίου Λυκείου, από το σχολικό έτος 1997-98 καθιερώθηκε ο θεσμός του *Ενιαίου Λυκείου*, ενώ με το Νόμο 2640/98 εισήχθη ως εναλλακτικός τύπος μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ο θεσμός των *Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.)*.

Έτσι, οι μαθητές που έχουν τελειώσει το Γυμνάσιο εγγράφονται σε οποιονδήποτε από τους δύο τύπους σχολείων του δεύτερου κύκλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης χωρίς εισαγωγικές εξετάσεις. Παρά τον προαιρετικό χαρακτήρα αυτού του κύκλου, η συντριπτική πλειοψηφία των αποφοίτων του Γυμνασίου εγγράφονται σε έναν από τους δύο τύπους αυτού του κύκλου, ενώ ένα μικρό ποσοστό εγγράφεται στις Σχολές Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. Εκτιμάται μάλιστα ότι ένα ποσοστό μεγαλύτερο του 80% των παιδιών που αποφοιτούν από τα Γυμνάσια περατώνουν τις σπουδές τους και στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά. Υπάρχουν ημερήσια και εσπερινά σχολεία. Στα δημόσια σχολεία μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης η παρακολούθησή είναι δωρεάν και τα σχολικά βιβλία διανέμονται δωρεάν στους μαθητές από το κράτος.

4.A Ενιαίο Λύκειο

Τα Λύκεια που λειτουργούσαν κατά την έναρξη ισχύος του Νόμου 2525/97, δηλαδή τα: *Γενικά, Κλασικά, Ενιαία Πολυκλαδικά, Τεχνικά-Επαγγελματικά*, καθώς επίσης και τα *Μουσικά* και *Εκκλησιαστικά* μετατράπηκαν σε Ενιαία Λύκεια. Τα Ενιαία Λύκεια που προήλθαν από τους δύο τελευταίους τύπους διατηρούν στο πρόγραμμά τους πρόσθετες ώρες μουσικών και θεολογικών μαθημάτων, αντίστοιχα.

Σκοπός του Ενιαίου Λυκείου είναι:

- η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου,
- η ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και

της κριτικής σκέψης των μαθητών,

- η προσφορά στους μαθητές των απαραίτητων γνώσεων και εφοδίων για τη συνέχιση των σπουδών τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα και,
- η καλλιέργεια δεξιοτήτων, οι οποίες θα διευκολύνουν την πρόσβαση των αποφοίτων, κατόπιν εξειδίκευσης ή κατάρτισης, στην αγορά εργασίας.

Υπάρχουν ημερήσια και εσπερινά Ενιαία Λύκεια. Η φοίτηση στο Ενιαίο Λύκειο είναι τριετής ενώ, όταν λειτουργεί ως εσπερινό, η φοίτηση γίνεται τετραετής. Στο Ενιαίο Λύκειο εγγράφονται, χωρίς εξετάσεις και χωρίς περιορισμούς, οι κάτοχοι απολυτηρίου του Γυμνασίου. Για την εγγραφή σε εσπερινό Ενιαίο Λύκειο απαιτείται επιπλέον ο μαθητής να εργάζεται αποδεδειγμένα κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτουργούν Ειδικά Λύκεια ή τμήματα Ειδικής Αγωγής ενταγμένα στα κοινά Λύκεια.

Δεν υπάρχει περιορισμός ηλικίας. Στα ημερήσια Λύκεια, κατά κανόνα, οι μαθητές είναι: 15-18 ετών, ενώ στα εσπερινά: 18-25 ετών.

4.A.1 Οργάνωση του σχολείου

Όλα τα Ενιαία Λύκεια είναι μικτά και φοιτούν σε αυτά, κατά κανόνα, περίπου τριακόσιοι (300) μαθητές, με εξαίρεση τις απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές, όπου τα σχολεία λειτουργούν με μικρότερο αριθμό μαθητών. Ο Μ.Ο. μαθητών ανά τμήμα είναι περίπου 25.

Τα Λύκεια λειτουργούν 5 ημέρες την εβδομάδα και το εβδομαδιαίο πρόγραμμα καλύπτει 30-33 ώρες των 45 (κάποτε 40) λεπτών.

Το διδακτικό έτος αρχίζει στις 11 Σεπτεμβρίου και τελειώνει 16 Μαΐου, ενώ το σχολικό έτος διαρκεί από την 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι τις 30 Ιουνίου

4.A.2 Αναλυτικά προγράμματα, μαθήματα, αριθμός ωρών

Α΄ τάξη Λυκείου

Στην Α΄ τάξη του Λυκείου, η οποία είναι τάξη προσανατολισμού, διδάσκονται γενικά μαθήματα συνολικής διάρκειας τριάντα (30) ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας και μαθήματα επιλογής, από τα οποία ο μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας 2 ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας και, εφόσον το επιθυμεί, ένα ακόμη μάθημα (δίωρο). Το ωρολόγιο πρόγραμμα της Α΄τάξης παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Μαθήματα Γενικής Παιδείας	Ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας
Θρησκευτικά	2
Ελληνικά (Αρχαία και Νέα)	8
Ιστορία	2
Μαθηματικά	5/4
Φυσική – Χημεία	4/5
Α΄ Ξένη Γλώσσα	3
Αρχές Οικονομίας	2
Τεχνολογία	2
Φυσική Αγωγή	2/1
Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός	-/1
Μαθήματα Επιλογής	
Β΄ Ξένη Γλώσσα	2
Ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός και οι ρίζες του	2
Εφαρμογές Πληροφορικής	2
Αισθητική Αγωγή (Στοιχεία Θεατρολογίας, Μουσική και Καλλιτεχνικά)	2
Ψυχολογία	2

Β΄ τάξη Λυκείου

Τα μαθήματα της Β΄ τάξης Λυκείου χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: *Μαθήματα Γενικής Παιδείας*, *Μαθήματα Κατευθύνσεων* και *Μαθήματα Επιλογής*.

- Τα μαθήματα Γενικής Παιδείας διδάσκονται συνολικά εικοσιτέσσερις (24) ώρες την εβδομάδα.
- Τα μαθήματα Κατευθύνσεων χωρίζονται σε τρεις ομάδες των επτά (7) ωρών: Μαθήματα Θεωρητικής, Θετικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης.
- Από τα μαθήματα επιλογής, κάθε μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας και, επιπλέον, εφόσον το επιθυμεί, μπορεί να διδάσκεται ένα ακόμη μάθημα διάρκειας δύο ωρών εβδομαδιαίας διδασκαλίας.

Συνολικά, στη Β΄ τάξη διδάσκονται 33 ώρες την εβδομάδα.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα της τάξης αυτής, κατά κατεύθυνση, παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

I. Μαθήματα Γενικής Παιδείας	Ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας
Θρησκευτικά	2
Ξένη Γλώσσα	2
Φυσική Αγωγή	2
Ελληνικά (Αρχαία – Νέα)	6
Ιστορία	2
Μαθηματικά (Άλγεβρα-Γεωμετρία)	4
Φυσική -Χημεία-Βιολογία	4
Εισαγωγή στο Δίκαιο και τους Πολιτικούς θεσμούς	2
II. Μαθήματα Κατευθύνσεων	
(α) Θεωρητική Κατεύθυνση	
Αρχαία Ελληνικά Κείμενα	3
Αρχές Φιλοσοφίας	2
Λατινικά	2

(β) Θετική Κατεύθυνση	
Μαθηματικά	3
Φυσική	2
Χημεία	2
(γ) Τεχνολογική Κατεύθυνση	
Μαθηματικά	3
Φυσική	2
Τεχνολογία Επικοινωνιών	2
III. Μαθήματα Επιλογής (για όλες τις κατευθύνσεις)	
Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα	2
Αρχές Περιβαλλοντικών Επιστημών	2
Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία: Ιστορία και Κείμενα	2
Β' Ξένη Γλώσσα	2
Στοιχεία Αστρονομίας και Διαστημικής	2
Σχέδιο Γραμμικό	2
Σχέδιο Ελεύθερο	2
Ιστορία Κοινωνικών Επιστημών	2
Θέματα Ιστορίας	2
Εφαρμογές Υπολογιστών*	2
Βιολογία	2
Διαχείριση Φυσικών Πόρων	2
Χημεία	2
Σχέδιο Τεχνικό	2

* Το μάθημα επιλογής: *Εφαρμογές Υπολογιστών* που διδάσκεται στη Β' και στη Γ' Λυκείου μπορεί να το παρακολουθήσει ο μαθητής μόνο στη Β' Λυκείου ή μόνο στη Γ' Λυκείου.

Γ' τάξη Λυκείου

Τα μαθήματα της Γ' τάξης Λυκείου χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: *Μαθήματα Γενικής Παιδείας*, *Μαθήματα Κατευθύνσεων* και *Μαθήματα Επιλογής*.

- Τα μαθήματα Γενικής Παιδείας διδάσκονται συνολικά δεκαέξι (16) ώρες εβδομαδιαίως.
- Τα μαθήματα Κατευθύνσεων χωρίζονται

σε τρεις ομάδες δώδεκα (12) ωρών: Μαθήματα Θεωρητικής, Θετικής και Τεχνολογικής Κατεύθυνσης. Στη Γ' τάξη Λυκείου η Τεχνολογική Κατεύθυνση χωρίζεται σε δύο κύκλους: Τον κύκλο Τεχνολογίας και Παραγωγής και τον κύκλο Πληροφορικής και Υπηρεσιών.

- Από τα μαθήματα επιλογής κάθε μαθητής είναι υποχρεωμένος να επιλέξει ένα μάθημα διάρκειας δύο ωρών εβδομαδιαίως διδασκαλίας και, επιπλέον, εφόσον το επιθυμεί, μπορεί να διδάσκεται ένα ακόμη μάθημα της επιλογής του, διάρκειας δύο ωρών την εβδομάδα.

Οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας ανέρχονται συνολικά για τη Γ' τάξη στις 30.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα της τάξης αυτής, κατά κατεύθυνση, παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

I. Μαθήματα Γενικής Παιδείας	Ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας
Θρησκευτικά	1
Ξένη Γλώσσα	2
Φυσική Αγωγή	1
Ελληνική Γραμματεία	4
Νεότερη Ελληνική Ιστορία	2
Μαθηματικά & Στοιχεία Στατιστικής	2
Φυσική – Βιολογία	2
Κοινωνιολογία	2
II. Μαθήματα Κατευθύνσεων	
(α) Θεωρητική Κατεύθυνση	
Αρχαία Ελληνικά	5
Νεοελληνική Λογοτεχνία	3/2
Λατινικά	2/3
Ιστορία	2
Αρχές Φιλοσοφίας	2
(β) Θετική Κατεύθυνση	
Μαθηματικά	5
Φυσική	3
Χημεία	2
Βιολογία	2
(γ) Τεχνολογική Κατεύθυνση	

A. Κύκλος Τεχνολογίας και Παραγωγής	
Μαθηματικά	5
Χημεία – Βιοχημεία	2
Φυσική – Μηχανική	3
Ηλεκτρολογία	2
B. Κύκλος Πληροφορικής και Υπηρεσιών	
Μαθηματικά	5
Φυσική	3
Ανάπτυξη Εφαρμογών(σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον	2
Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών	2

III. Μαθήματα Επιλογής (για όλες τις κατευθύνσεις)	
B' Ξένη Γλώσσα	2
Πολυμέσα – Δίκτυα	2
Εφαρμογές Λογισμικού	2
Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	2
Στατιστική	2
Αρχές Λογιστικής	2
Σχέδιο Τεχνικό	2
Σχέδιο Αρχιτεκτονικό	2
Εφαρμογές Υπολογιστών *	2
Ιστορία της Τέχνης	2
Λογική: Θεωρία και Πρακτική	2
Ιστορία των Επιστημών και της Τεχνολογίας	2
Προβλήματα Φιλοσοφίας	2
Νεοελληνική Λογοτεχνία	2
Τεχνολογία και Ανάπτυξη	2
Στοιχεία Γεωπονίας και Αγροτική Ανάπτυξη	2
Βιομηχανική Παραγωγή και Ενέργεια	2
Τεχνολογία Υπολογιστικών Συστημάτων και Λειτουργικά Συστήματα	2

* Το μάθημα επιλογής: *Εφαρμογές Υπολογιστών* που διδάσκεται στη Β' και στη Γ' Λυκείου μπορεί να το παρακολουθήσει ο μαθητής μόνο στη Β' Λυκείου ή μόνο στη Γ' Λυκείου.

Στο πρόγραμμα των Ενιαίων Μουσικών Λυκείων προστίθενται μαθήματα Μουσικής Παιδείας, ενώ στα Ενιαία Εκκλησιαστικά Λύκεια προστίθενται μαθήματα Θεολογικής Παιδείας.

Μέθοδοι διδασκαλίας

Στο Ενιαίο Λύκειο επιδιώκεται να εφαρμόζονται, στη διδασκαλία, οι μέθοδοι της σύγχρονης παιδαγωγικής, ανάλογα με το μάθημα, και χρησιμοποιούνται παραδοσιακά και σύγχρονα εποπτικά μέσα διδασκαλίας, κατά περίπτωση. Στα Ενιαία Λύκεια λειτουργούν, κατά κανόνα, σύγχρονα και πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια Πληροφορικής, Τεχνολογίας, Φυσικής και Χημείας.

Η εκπαιδευτική καθοδήγηση παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.) και τους Σχολικούς Συμβούλους Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ειδικά για θέματα αξιολόγησης του μαθητή παρέχεται εκπαιδευτική καθοδήγηση και από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.). Επιπλέον, για εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά ζητήματα που αφορούν τάξη ή τμήμα λειτουργεί το Συμβούλιο Τάξης, ενώ για παιδαγωγικά ζητήματα στο επίπεδο σχολικής μονάδας παιδαγωγικές αρμοδιότητες έχει συνολικά και ο Σύλλογος Διδασκόντων.

4.A.3 Αξιολόγηση και τίτλοι σπουδών

Η αξιολόγηση των μαθητών στο Ενιαίο Λύκειο θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής διαδικασίας.

Καταβάλλεται προσπάθεια εφαρμογής ποικίλων μορφών και τεχνικών αξιολόγησης, ώστε να επιτυγχάνεται έγκυρη, αξιόπιστη, αντικειμενική και αδιάβλητη αποτίμηση των γνώσεων, της κριτικής ικανότητας και των δεξιοτήτων των μαθητών, με τελικό σκοπό την αυτογνωσία των μαθητών, την πλήρη πληροφόρηση των ίδιων και των κηδεμόνων τους, την εξαγωγή συμπερασμάτων από τον εκπαιδευτικό για τα αποτελέσματα του έργου του, και την ανατροφοδότηση της διδακτικής πράξης. Στο πλαίσιο αυτό ο μαθητής αξιολογείται:

1. από τη συμμετοχή του στην καθημερινή εργασία της τάξης και τη συνολική δραστηριότητά του μέσα στο σχολείο,
2. από την επίδοσή του στις γραπτές δοκιμασίες κατά τα δύο τετράμηνα του διδακτικού έτους,
3. από τις συνθετικές –δημιουργικές

εργασίες που πραγματοποιεί,

- από τον ατομικό του φάκελο (η τήρηση του είναι προαιρετική για κάθε σχολική μονάδα).

Το διδακτικό έτος διακρίνεται σε δύο περιόδους, που ονομάζονται τετράμηνα. Το Α' τετράμηνο διαρκεί από την 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι την 20^η Ιανουαρίου και το Β' τετράμηνο από την 21^η Ιανουαρίου μέχρι την 16^η Μαΐου.

Τα μαθήματα της Α' τάξης κατανέμονται σε τρεις ομάδες:

- τα μαθήματα Γενικής Παιδείας που εξετάζονται γραπτά,
- τα μαθήματα Επιλογής που εξετάζονται γραπτά,
- τα μαθήματα που δεν εξετάζονται γραπτά. Τα μαθήματα αυτά είναι: η Αισθητική Αγωγή, η Φυσική Αγωγή, οι Εφαρμογές Πληροφορικής και ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός.

Τα μαθήματα της Β' και της Γ' τάξης κατανέμονται σε τέσσερις ομάδες:

- τα μαθήματα Γενικής Παιδείας που εξετάζονται γραπτά,
- τα μαθήματα των Κατευθύνσεων που εξετάζονται γραπτά,
- τα μαθήματα Επιλογής που εξετάζονται γραπτά,
- τα μαθήματα που δεν εξετάζονται γραπτά. Τα μαθήματα αυτά είναι: η Φυσική Αγωγή και οι Εφαρμογές Υπολογιστών.

Η βαθμολογική κλίμακα, με την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των μαθητών, είναι 0-20 και προσδιορίζονται λεκτικά με τους ακόλουθους χαρακτηρισμούς:

Κακώς:	0 – 5
Ανεπαρκώς:	5,1 – 9,4
Σχεδόν Καλώς:	9,5 – 13
Καλώς:	13,1 – 16
Λίαν Καλώς:	16,1 – 18
Αριστα:	18,1 – 20

Εφαρμόζονται οι ακόλουθες μορφές αξιολόγησης:

Διαγνωστική	Αξιολόγηση.

Πραγματοποιείται στην αρχή του σχολικού έτους στα Ελληνικά, Μαθηματικά, τη Φυσική, τη Χημεία και τις Ξένες Γλώσσες. Βασικός σκοπός της διαγνωστικής αξιολόγησης είναι να προσδιοριστεί το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, ώστε να προσαρμοστεί ανάλογα η διδασκαλία. Οι διαγνωστικές δοκιμασίες δεν λαμβάνονται

υπόψη για την αποτίμηση της επίδοσης του μαθητή. Η διαγνωστική αξιολόγηση στα μαθήματα που προαναφέρθηκαν είναι υποχρεωτική για την Α' τάξη και προαιρετική για τη Β' και τη Γ'.

Διαδικασίες εκτίμησης της προφορικής βαθμολογίας. Για την εκτίμηση της παραμέτρου αυτής κατά τετράμηνο συνεκτιμώνται:
i) Η συμμετοχή του μαθητή στη διδακτική – μαθησιακή διαδικασία.
ii) Η επιμέλεια και το ενδιαφέρον του για το συγκεκριμένο μάθημα.
iii) Οι εργασίες που εκτελεί στο σπίτι ή στην τάξη.
iv) Η επίδοση σε ολιγόλεπτες ή ωριαίες γραπτές δοκιμασίες στην τάξη. Οι ωριαίες γραπτές δοκιμασίες, όταν δεν αναφέρονται στο μάθημα της ημέρας αλλά σε ευρύτερη ενότητα, γίνονται μετά από προεידιοποίηση, μία φορά στη διάρκεια του σχολικού έτους, κατά κανόνα στο Α' τετράμηνο. Οι κάθε μορφής γραπτές δοκιμασίες στην τάξη δεν μπορεί να υπερβαίνουν τη μία κάθε ημέρα και τις τρεις την εβδομάδα για τους ίδιους μαθητές.
v) Ο φάκελος επιδόσεων και δραστηριοτήτων (όπου αυτός τηρείται).
Συνθετικές – δημιουργικές εργασίες. Οι εργασίες αυτές επιδιώκουν την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και του ερευνητικού πνεύματος των μαθητών. Ανατίθενται από τους διδάσκοντες ή προτείνονται από τους μαθητές και εγκρίνονται από τους διδάσκοντες, οι οποίοι αναλαμβάνουν την παρακολούθηση και την υποστήριξη των εργασιών. Οι συνθετικές – δημιουργικές εργασίες είναι ατομικές ή ομαδικές. Ο κάθε μαθητής πρέπει κατά τη διάρκεια του έτους να αναλάβει μια τέτοια εργασία σε ένα από τα γραπτά εξεταζόμενα μαθήματα της Α' τάξης. Για τη Β' και τη Γ' τάξη οι εργασίες αυτού του τύπου είναι προαιρετικές. Η επίδοση στις εργασίες αυτές συνεκτιμάται μόνο θετικά για τη συνολική αξιολόγηση του μαθητή από τους διδάσκοντες.
Εργασίες και δραστηριότητες που συγκροτούν τον προαιρετικό φάκελο επιδόσεων και δραστηριοτήτων του μαθητή. Τέτοιες εργασίες είναι αυτές που εκτελούνται πέραν των υποχρεωτικών σχολικών εργασιών, οι αναφορές σε σχολικές δραστηριότητες, ερευνηματολογία αυτοαξιολόγησης, ηθικές διακρίσεις από επίσημα αναγνωρισμένους επιστημονικούς, μορφωτικούς, πολιτιστικούς ή αθλητικούς φορείς κ.ά. Οι διδάσκοντες, πριν από την κατάθεση της προφορικής βαθμολογίας των τετραμήνων, υποχρεούνται να λαμβάνουν

υπόψη το φάκελο αυτόν – όπου τηρείται.

5. Γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις. Οι εξετάσεις αυτές για τους μαθητές της Α' τάξης πραγματοποιούνται επί θεμάτων τα οποία διαμορφώνονται από τους διδάσκοντες σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Για τους μαθητές της Β' και της Γ' τάξης, σε μερικά από τα μαθήματα της Γενικής Παιδείας οι εξετάσεις πραγματοποιούνται επί θεμάτων τα οποία διαμορφώνονται σε επίπεδο σχολικής μονάδας από τους διδάσκοντες, ενώ για τα υπόλοιπα μαθήματα Γενικής Παιδείας και για όλα τα μαθήματα Κατευθύνσεων τα θέματα διατυπώνονται από ειδική επιτροπή πανελλαδικών εξετάσεων και βαθμολογούνται από δύο βαθμολογητές σε βαθμολογικά κέντρα σε επίπεδο Νομού. Αν μεταξύ των δύο βαθμολογητών υπάρχει διαφορά βαθμολογίας μικρότερη των 12 μονάδων στην κλίμακα 0 –100, ο τελικός βαθμός των γραπτών είναι ο μέσος όρος των δύο βαθμών. Αν η διαφορά μεταξύ των δύο βαθμών είναι μεγαλύτερη των 12 μονάδων, τότε το γραπτό αναβαθμολογείται από τρίτο βαθμολογητή. Ως τελικός βαθμός λογίζεται ο Μ.Ο. μεταξύ του τρίτου βαθμού και του πλησιέστερου από τους δύο πρώτους.

Ως βαθμός ετήσιας προόδου σε κάθε μάθημα λογίζεται το άθροισμα του μέσου όρου της προφορικής βαθμολογίας των δύο τετραμήνων και του βαθμού των γραπτών εξετάσεων, το οποίο διαιρείται δια δύο.

Οι μαθητές της Α' και Β' τάξης των εσπερινών Λυκείων αξιολογούνται με τις διαδικασίες της Α' τάξης των ημερησίων. Οι μαθητές της Γ' τάξης των εσπερινών αξιολογούνται με τις διαδικασίες της Β' τάξης των ημερησίων και οι μαθητές της Δ' τάξης των εσπερινών αξιολογούνται, αντίστοιχα, με τις διαδικασίες της Γ' τάξης των ημερησίων Λυκείων.

Στους αποφοίτους του Ενιαίου Λυκείου χορηγείται τίτλος Σπουδών που ονομάζεται Απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου. Για την απόκτηση του Απολυτηρίου συνεκτιμάται κατά 30% ο βαθμός της Β' και κατά 70% ο βαθμός της Γ' τάξης. Ο βαθμός της Β' τάξης συνυπολογίζεται μόνον εφόσον είναι μεγαλύτερος του βαθμού της Γ' τάξης. Στους αποφοίτους των Ενιαίων Μουσικών Λυκείων χορηγείται επιπλέον, μετά από ειδικές εξετάσεις, τίτλος μουσικής ειδικότητας (πτυχίο θεωρητικών Ευρωπαϊκής Μουσικής, πτυχίο Ελληνικής παραδοσιακής Μουσικής και πτυχίο Ελληνικών παραδοσιακών οργάνων).

4.A.4 Προαγωγή- Μετάβαση

Ως προς την προαγωγή ισχύουν τα ακόλουθα: οι μαθητές προάγονται στην επόμενη τάξη ή απολύονται, εφόσον ο γενικός μέσος όρος των γραπτώς εξεταζομένων μαθημάτων, συνυπολογιζομένου και του προφορικού βαθμού, είναι εννέα και μισό (9,5).

Αν δεν συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, οι μαθητές δεν προάγονται ή δεν απολύονται. Στην περίπτωση αυτή: Οι μαθητές της Α' και της Β' τάξης παραπέμπονται στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου σε όσα μαθήματα έχουν βαθμό κάτω του 9,5. Αν και τότε δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις προαγωγής, επαναλαμβάνουν την τάξη. Οι μαθητές της Γ' τάξης μπορούν είτε να επαναλάβουν τη φοίτησή τους στη Γ' τάξη είτε να διατηρήσουν τους βαθμούς των τετραμήνων και να προσέλθουν στις γραπτές απολυτήριες εξετάσεις τον επόμενο Ιούνιο σε όλα τα μαθήματα.

Οι κάτοχοι του Απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου έχουν τις εξής δυνατότητες:

1. Να επιδιώξουν την εγγραφή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
2. Να φοιτήσουν, μετά από επιλογή, στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) για την απόκτηση ειδικότητας.
3. Να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς για την πρόσληψή τους στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.
4. Να ενταχθούν, χωρίς ειδικευση, στην αγορά εργασίας.

4.A.5 Διδάσκοντες

Οι καθηγητές των Ενιαίων Λυκείων έχουν σπουδάσει σε πανεπιστημιακές σχολές για τέσσερα χρόνια στην ειδικότητα τους. Είναι δημόσιοι υπάλληλοι (μόνιμοι, κατά κανόνα, ή αναπληρωτές, σε ειδικές περιπτώσεις).

Η υποχρεωτική εισαγωγική και περιοδική επιμόρφωση για τους καθηγητές των Ενιαίων Λυκείων οργανώνεται κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

4.A.6 Στατιστικά

Τύποι Σχολείου	Δημόσια/ιδιωτικά	Σχολικές Μονάδες	Μαθητές	Διδάσκοντες
Ενιαία	δημόσια	1.182	224.573	21.454
Λύκεια	ιδιωτικά	98	16.508	1.879

Η αναλογία καθηγητών προς μαθητές ήταν για τα Ενιαία Λύκεια 1:10,2 στο δημόσιο τομέα και 1:8,9 στον ιδιωτικό.

Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. λειτούργησαν 4 ειδικά Ενιαία Λύκεια και 10 τμήματα ένταξης με 185 μαθητές.

4.B Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.)

Εναλλακτική δυνατότητα συνέχισης των σπουδών στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (στον δεύτερο κύκλο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) παρέχουν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.).

Ειδικότερος στόχος του Τεχνικού-Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου, πέραν της ενίσχυσης των γενικών γνώσεων, είναι η μετάδοση σύγχρονων και εξειδικευμένων τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων, η καλλιέργεια των δεξιοτήτων και η διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης, ώστε οι απόφοιτοι να ενταχθούν επαρκώς καταρτισμένοι στην αγορά εργασίας ώστε να μπορέσουν να συμβάλουν στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της παραγωγής.

Υπάρχουν ημερήσια και εσπερινά Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.). Στα ημερήσια φοιτούν μαθητές, που δεν εργάζονται, από 14 ετών και άνω, ενώ στα εσπερινά φοιτούν αποκλειστικά εργαζόμενοι ηλικίας μέχρι και 50 ετών.

Για άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτουργούν Τ.Ε.Ε. Ειδικής Αγωγής και τμήματα ένταξης στα κοινά Τ.Ε.Ε.

4.B.1 Οργάνωση του σχολείου

Η φοίτηση στα Τ.Ε.Ε. διαιρείται σε δύο κύκλους. Ο πρώτος διαρκεί δύο χρόνια και ο δεύτερος ένα χρόνο. Για τα εσπερινά προστίθεται ένα έτος για τον πρώτο κύκλο και ένα εξάμηνο για τον δεύτερο. Οι δύο κύκλοι είναι αυτοτελείς και χορηγούν πτυχίο. Στα Τ.Ε.Ε. μπορούν να φοιτήσουν αγόρια και κορίτσια που είναι απόφοιτοι του Γυμνασίου. Η εγγραφή στον πρώτο κύκλο γίνεται χωρίς εξετάσεις, με δήλωση που καταθέτουν οι μαθητές στη διεύθυνση του Γυμνασίου από το οποίο αποφοίτησαν. Η εγγραφή στον δεύτερο κύκλο γίνεται με την προσκόμιση του πτυχίου του πρώτου κύκλου. Σε κάθε Τ.Ε.Ε. φοιτούν, κατά κανόνα, 300-400 μαθητές. Τα Τ.Ε.Ε. λειτουργούν 5 ημέρες την εβδομάδα και το εβδομαδιαίο πρόγραμμα κατανέμεται σε 34 διδακτικές ώρες. Το σχολικό έτος διαρκεί από την 1^η Σεπτεμβρίου μέχρι τις 30 Ιουνίου, ενώ το διδακτικό έτος από τις 11 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 16 Μαΐου.

4.B.2 Αναλυτικό Πρόγραμμα

Στα Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια διδάσκονται *μαθήματα Γενικής Παιδείας* και *μαθήματα Ειδικότητας*. Τα μαθήματα Γενικής Παιδείας καλύπτουν το 38-42% του συνολικού προγράμματος στον Α' κύκλο και το 33-37% στο Β' κύκλο. Και στους δύο κύκλους λειτουργούν οι *τομείς* (διαιρεμένοι σε επιμέρους ειδικότητες) που παρατίθενται στον επόμενο πίνακα.

Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.)
Τομείς Ειδικότητας
Μηχανολογικός
Ηλεκτρονικός
Ηλεκτρολογικός
Εφαρμοσμένων Τεχνών
Κλωστοϋφαντουργίας και Ενδυσης
Κατασκευών
Οικονομίας και Διοίκησης
Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος
Υγείας και Πρόνοιας
Χημικών Εργαστηριακών Εφαρμογών
Ναυτικός και Ναυτιλιακός
Πληροφορικής – Δικτύων Η/Υ
Αισθητικής και Κομμωτικής

Ο αριθμός των τομέων που λειτουργούν σε κάθε Τ.Ε.Ε. εξαρτάται από τις τοπικές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες – ανάγκες και από τον αριθμό και τις προτιμήσεις των μαθητών.

Στην Α΄ τάξη του πρώτου κύκλου διδάσκονται 14 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας (Θρησκευτικά, Νεοελληνική Γλώσσα, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Φυσική Αγωγή, Ξένη Γλώσσα και Χρήση Η/Υ) και 20 ώρες μαθήματα Ειδικότητας. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα συνολικά καλύπτει 34 διδακτικές ώρες.

Στη Β΄ τάξη του πρώτου κύκλου διδάσκονται 10 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας (Νεοελληνική Γλώσσα, Ιστορία, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Ξένη Γλώσσα, Φυσική Αγωγή και Χρήση Η/Υ) και 24 ώρες μαθήματα Ειδικότητας. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα καλύπτει 34 διδακτικές ώρες.

Στο δεύτερο κύκλο διδάσκονται 8 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας (Νεοελληνική Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσική, Εφαρμογές Η/Υ) και 26 ώρες μαθήματα Ειδικότητας, συνολικά 34 ώρες την εβδομάδα.

Στα εσπερινά Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια το πρόγραμμα περιλαμβάνει αντίστοιχα μαθήματα, αλλά με μικρότερο εβδομαδιαίο πρόγραμμα (6-9 ώρες μαθήματα Γενικής Παιδείας και 13-18 ώρες μαθήματα Ειδικότητας, ανάλογα με την τάξη).

Μέθοδοι διδασκαλίας

Στα Τεχνικά-Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) επιδιώκεται κατά τη διδασκαλία η εφαρμογή των μεθόδων της σύγχρονης παιδαγωγικής, ανάλογα με το μάθημα. Κύριες εφαρμοζόμενες μέθοδοι είναι η διάλεξη, επίδειξη, διδασκαλία κατά ομάδες, ασκήσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων, άσκηση στα εργαστήρια της σχολικής μονάδας ή στα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα (Σ.Ε.Κ.), άσκηση επί τόπου σε σχετικούς χώρους εργασίας, παρώθηση του μαθητή για αυτενέργεια και ενεργό συμμετοχή.

4.B.3 Αξιολόγηση- Πιστοποίηση

Η αξιολόγηση των μαθητών στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.) διέπεται από τις γενικές αρχές και τη φιλοσοφία της ανάλογης διαδικασίας που εφαρμόζεται στα Ενιαία Λύκεια. Επιπλέον εφαρμόζονται μέθοδοι αποτίμησης της επίδοσης των μαθητών στα εργαστηριακά μαθήματα.

Στους αποφοίτους του πρώτου κύκλου των Τ.Ε.Ε. παρέχεται, μετά από εξετάσεις, πτυχίο επιπέδου 2. Οι εξετάσεις διεξάγονται στη σχολική μονάδα.

Στους αποφοίτους του Β΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. χορηγείται πτυχίο επιπέδου 3, μετά από εξετάσεις που διενεργούνται κατά βάση στη σχολική μονάδα, αλλά και μερικώς (2 μαθήματα Γενικής Παιδείας και ένα ειδικότητας) σε πανελλαδικό επίπεδο.

4.B.4 Προαγωγή- Μετάβαση

Οι μαθητές των Τ.Ε.Ε. προάγονται ή απολύονται, εφόσον σε καθένα από τα γραπτώς εξεταζόμενα μαθήματα συγκεντρώνουν βαθμολογία τουλάχιστον 9,5. Αν σε 1 έως 4 μαθήματα έχουν βαθμολογία κάτω του 9,5, προάγονται, υπό την προϋπόθεση ότι στο σύνολο των γραπτώς εξεταζόμενων μαθημάτων συγκεντρώνουν Μ.Ο. βαθμολογίας 13 πλήρες. Αν δεν πληρούται η προϋπόθεση αυτή, εφαρμόζονται οι διαδικασίες επαναληπτικών εξετάσεων, όπως και στα Ενιαία Λύκεια.

Οι πτυχιούχοι του Α΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. έχουν τις εξής δυνατότητες απασχόλησης μετά την αποφοίτησή τους από τα Τ.Ε.Ε.:

1. να λάβουν άδεια άσκησης επαγγέλματος,
2. να εγγραφούν σε αντίστοιχη ειδικότητα του Β΄ κύκλου ή,
3. να εγγραφούν στη Β΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου.

Οι πτυχιούχοι του Β΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. έχουν τις εξής δυνατότητες:

1. Να λάβουν άδεια εξάσκησης επαγγέλματος.
2. Να εγγραφούν, κατά προτεραιότητα, σε αντίστοιχη ειδικότητα των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.).
3. Να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), που αποτελούν τον Τεχνολογικό Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

4.B.5 Διδάσκοντες

Οι καθηγητές των Τ.Ε.Ε. είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίων και έχουν σπουδάσει σε πανεπιστημιακές σχολές για τέσσερα χρόνια στην ειδικότητα τους.

Οι πτυχιούχοι των Τεχνολογικών

Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), στα οποία οι σπουδές διαρκούν 3,5 –4 έτη, μπορούν να διοριστούν στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.). Διδάσκουν μαθήματα τεχνικής φύσης και έχουν παρακολουθήσει μαθήματα παιδαγωγικής εκπαίδευσης για ένα έτος στην Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή (ΠΑ.ΤΕ.Σ.), η οποία με νόμο του 2002 μετατράπηκε σε Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ.) ενταγμένη στον Τεχνολογικό Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Είναι και αυτοί δημόσιοι υπάλληλοι. Στα εργαστηριακά μαθήματα των Τ.Ε.Ε. απασχολούνται, ως βοηθοί, και πτυχιούχοι κατώτερων Σχολών, οι οποίες έχουν πλέον καταργηθεί.

Η υποχρεωτική επιμόρφωση για τους καθηγητές των Τ.Ε.Ε. οργανώνεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

4.Β.6 Στατιστικά στοιχεία

Τύποι Σχολείου	Δημόσια/ιδιωτικά	Σχολικές Μονάδες	Μαθητές	Διδάσκοντες
Τ.Ε.Ε.	δημόσια	418	117.603	15.973
	ιδιωτικά	77	6.502	1.399

Η αναλογία καθηγητών προς μαθητές ήταν για τα Τ.Ε.Ε. 1:7,7 στο δημόσιο τομέα και 1:4,6 στον ιδιωτικό.

Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής του ΥΠ.Ε.Π.Θ. λειτούργησαν 8 Τ.Ε.Ε. Ειδικής Αγωγής και 2 τμήματα ένταξης σε Τ.Ε.Ε. με 110 μαθητές.

5. Αρχική (Εισαγωγική) επαγγελματική κατάρτιση

Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ασκεί την εποπτεία της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω του Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), το οποίο καθιερώθηκε με το Νόμο 2009/1992.

Το Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. παρακολουθεί τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας, τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της χώρας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, διαμορφώνεται δε και αναπτύσσεται σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, με όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, ελληνικούς και διεθνείς, και ειδικότερα με αυτούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στους σκοπούς του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. περιλαμβάνονται: η οργάνωση, ανάπτυξη και παροχή επαγγελματικής κατάρτισης, η τυπική πιστοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης, η εναρμόνιση της επαγγελματικής κατάρτισης με το εκπαιδευτικό σύστημα και η εκτέλεση κάθε είδους εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στα πλαίσια του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. ιδρύθηκε ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.), ο οποίος παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση και έχει τη συνολική ευθύνη για τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), που λειτουργούν στην χώρα μας από το 1992.

Το Υπουργείο Εργασίας, μέσω του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), διευθύνει Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (όπως είναι οι Σχολές Μαθητείας), αλλά και Κέντρα Κατάρτισης (ΚΕΚ) που ο καθορισμός των προδιαγραφών και η έγκριση των προγραμμάτων τους γίνονται από τον Ο.Ε.Ε.Κ.

Άλλα Υπουργεία και φορείς, όπως π.χ. το Υπουργείο Γεωργίας, ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) κ.ά., έχουν υπό την εποπτεία τους επαγγελματικές σχολές κατάρτισης στους εξειδικευμένους τομείς της αρμοδιότητάς τους.

5.A.1 Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.)

Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.), που ιδρύθηκε στα πλαίσια του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ., έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια, εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) και σκοποί του είναι: η υλοποίηση των στόχων του Ε.Σ.Ε.Ε.Κ, η οργάνωση και λειτουργία των Δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), αρμοδιότητας ΥΠ.Ε.Π.Θ., η εποπτεία και ο έλεγχος των Ιδιωτικών ΙΕΚ, η διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας ΙΕΚ άλλων δημοσίων φορέων, ως προς τα θέματα της παρεχόμενης κατάρτισης.

Ο Ο.Ε.Ε.Κ. διοικείται από ενδεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και εκπροσώπους του ΥΠ.Ε.Π.Θ., του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Εργασίας και των κοινωνικών εταίρων (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων (Σ.Ε.Β.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών – Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδας (Ε.Σ.Ε.Ε.).

Στόχος του Ο.Ε.Ε.Κ. είναι να παρέχει οιοδήποτε τύπου επαγγελματική κατάρτιση, αρχική ή συμπληρωματική, να εξασφαλίζει στους καταρτιζόμενους τα ανάλογα προσόντα, μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων, και να τους παρέχει τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις αντίστοιχες δεξιότητες, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξή τους στην κοινωνία και να εξασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

5.A.2 Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

Η Επαγγελματική Κατάρτιση αρμοδιότητας Ο.Ε.Ε.Κ. παρέχεται από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Τα Ι.Ε.Κ. δεν εντάσσονται σε συγκεκριμένη βαθμίδα εκπαίδευσης. Υπάρχουν Δημόσια και Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), τα οποία εποπτεύονται από τον Ο.Ε.Ε.Κ. Σήμερα λειτουργούν 132 Δημόσια ΙΕΚ και 65 ιδιωτικά ΙΕΚ σε όλη την Ελλάδα και οι προσφερόμενες ειδικότητες ανέρχονται σε 166.

Σε κάθε δημόσιο Ι.Ε.Κ. λειτουργούν, κατά κανόνα, επτά (7) έως δέκα (10) ειδικότητες. Σε κάθε ειδικότητα εγγράφονται κατ'ανώτατο όριο 28 καταρτιζόμενοι.

Η οργανωτική δομή των Δημοσίων ΙΕΚ είναι η ακόλουθη:

1. Διευθυντής
2. Αναπληρωτής Διευθυντής
3. Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών, Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών και Διαχείρισης Υλικού, Τμήμα Κατάρτισης, Τμήμα Μηχανογράφησης και Πληροφορικής.

Η κατάρτιση στα Δημόσια ΙΕΚ πραγματοποιείται τόσο στους χώρους όπου αυτά στεγάζονται (σχολικές μονάδες ή ενοικιαζόμενα κτίρια που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις) όσο και σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες κλπ.

Οι διάφορες ειδικότητες των ΙΕΚ δέχονται απόφοιτους Ενιαίων Λυκείων, Τ.Ε.Ε. και Γυμνασίων. Η κατάρτιση διαρκεί έως τέσσερα (4) εξάμηνα, για τους κατόχους Απολυτηρίου Ενιαίου Λυκείου, και δύο (2) εξάμηνα για τους κατόχους Απολυτηρίου Γυμνασίου. Για τους αποφοίτους του Β' κύκλου των Τ.Ε.Ε. που συνεχίζουν την ίδια ειδικότητα η κατάρτιση διαρκεί 2 εξάμηνα. Κάθε έτος κατάρτισης αποτελείται από δύο αυτοτελή εξάμηνα κατάρτισης, το φθινοπωρινό και το εαρινό, που το καθένα περιλαμβάνει 14 πλήρεις εβδομάδες κατάρτισης. Το φθινοπωρινό εξάμηνο κατάρτισης αρχίζει τον Οκτώβριο και τελειώνει το Φεβρουάριο και το εαρινό εξάμηνο κατάρτισης αρχίζει τον Φεβρουάριο και τελειώνει τον Ιούνιο. Η διαδικασία επιλογής καταρτιζομένων στα Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ

πραγματοποιείται δύο φορές το χρόνο: αρχές Σεπτεμβρίου, για το φθινοπωρινό εξάμηνο κατάρτισης και στα τέλη Ιανουαρίου για το εαρινό εξάμηνο.

5.A.3 Προϋποθέσεις πρόσβασης

Οι σπουδαστές γίνονται δεκτοί στα Δημόσια ΙΕΚ βάσει κάποιων προϋποθέσεων, όπως: βαθμολογία απολυτηρίου, γνώση ξένων γλωσσών (για ορισμένες ειδικότητες), εργαστηριακή εμπειρία, ενώ λαμβάνονται υπόψη και ορισμένα κοινωνικά κριτήρια (π.χ. τέκνα πολύτεκνων οικογενειών).

5.A.4 Χρηματοδότηση

Οι οικονομικοί πόροι του Ο.Ε.Ε.Κ. προέρχονται από επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εθνικούς πόρους και ίδιους πόρους.

Κάθε καταρτιζόμενος σε Δημόσιο ΙΕΚ καταβάλλει διδάκτρα που, σήμερα, ανέρχονται στο ποσό των 367€ για κάθε εξάμηνο κατάρτισης. Τα διδάκτρα αυτά περιορίζονται στο ποσό των 190 ευρώ για καταρτιζόμενους που προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα. Εξ άλλου για ένα ποσοστό 14% περίπου των καταρτιζομένων τα διδάκτρα καλύπτονται από ισόποσες υποτροφίες που χορηγεί ο Ο.Ε.Ε.Κ. με κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια.

5.A.5 Αναλυτικά Προγράμματα

Οι καταρτιζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθήσουν θεωρητικά, εργαστηριακά και μικτά μαθήματα. Ο μέσος χρόνος πρακτικής άσκησης των καταρτιζομένων σε πραγματικές συνθήκες εργασίας ποικίλλει, ανάλογα με την ειδικότητα. Εκτιμάται ότι κυμαίνεται ανάμεσα στο 25% με 60% του συνολικού χρόνου διδασκαλίας.

5.A.6 Αξιολόγηση-τίτλοι σπουδών

Κατά τη διάρκεια της κατάρτισης, η

αξιολόγηση των καταρτιζομένων γίνεται τόσο με τη διενέργεια εξετάσεων προόδου, κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, όσο και με τη διενέργεια τελικών εξετάσεων στο τέλος του εξαμήνου.

Η προαγωγή των καταρτιζομένων από το ένα εξάμηνο στο επόμενο γίνεται μετά από επιτυχή εξέταση σε όλα τα μαθήματα, η οποία επιβεβαιώνεται με την τελική βαθμολογία σε κάθε μάθημα, η οποία πρέπει να είναι τουλάχιστον δέκα (10) – στην εικοσάβαθμη κλίμακα.

Οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν επιτυχώς την κατάρτισή τους στα Δημόσια και Ιδιωτικά ΙΕΚ, λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η Βεβαίωση αυτή τους δίνει το δικαίωμα να συμμετέχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση Διπλώματος Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης ή Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου μεταγυμνασιακής επαγγελματικής κατάρτισης.

Με κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομικών, καθιερώθηκε το Εθνικό Σύστημα Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Ο Ο.Ε.Ε.Κ. με τη συνδρομή της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Ε.Π.Ε.Κ.), στην οποία συμμετέχουν οι κοινωνικοί εταίροι, πραγματοποιεί, σε εθνικό επίπεδο, εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης, δύο φορές το χρόνο. Στις εξετάσεις αυτές, που περιλαμβάνουν πρακτικό και θεωρητικό μέρος, οι απόφοιτοι των Δημοσίων και Ιδιωτικών ΙΕΚ, διαγωνίζονται σε κοινά θεωρητικά θέματα για όλη την Ελλάδα, προκειμένου να αποκτήσουν το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι αναγνωρισμένο, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Π.Δ. 231/98, με το οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 92/51/ΕΟΚ).

5.A.7 Καθοδήγηση

Τα ΙΕΚ προσβλέπουν στην παροχή υψηλού επιπέδου προσόντων, με απώτερο σκοπό την απορρόφηση των καταρτιζομένων στην αγορά εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, μεταξύ άλλων, ο Ο.Ε.Ε.Κ. διαξάγει έρευνα αγοράς για την

προσαρμογή των ειδικοτήτων που λειτουργούν σε κάθε Ι.Ε.Κ. στις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ έχει ιδρύσει και Κέντρα Σταδιοδρομίας και Απασχόλησης.

5.A.8 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι εκπαιδευτές των ΙΕΚ προέρχονται από την αγορά εργασίας και την Τριτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και επιλέγονται με βάση τα προσόντα τους (παιδαγωγικές δεξιότητες και εργασιακή εμπειρία). Η θέση τους δεν είναι μόνιμη.

Στο πλαίσιο του Β' Κ.Π.Σ. έχει υλοποιηθεί πρόγραμμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτών Δημοσίων ΙΕΚ.

5.A.9 Στατιστικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ο.Ε.Ε.Κ. το σχολικό έτος 2002-2003:

- Λειτουργήσαν 132 δημόσια Ι.Ε.Κ. και 65 ιδιωτικά.
- Ο αριθμός των προσφερόμενων ειδικοτήτων ήταν 166.
- Ο αριθμός των σπουδαστών στην έναρξη του φθινοπωρινού εξαμήνου ήταν 20.270 για τα δημόσια Ι.Ε.Κ.
- Ο αριθμός των εκπαιδευτών στα δημόσια Ι.Ε.Κ ήταν 8.966.
- Μέχρι το φθινοπωρινό εξάμηνο του 2002 ο συνολικός αριθμός των αποφοίτων των δημοσίων Ι.Ε.Κ. ήταν 93.367.
- Ο συνολικός αριθμός των πιστοποιημένων μέχρι το φθινοπωρινό εξάμηνο του 2002 ήταν 41.084 για τους αποφοίτους δημοσίων Ι.Ε.Κ. και 22.583 για τους αποφοίτους ιδιωτικών.

5.B.1 Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας. Μία από τις βασικές δραστηριότητες του Οργανισμού

Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) είναι η παροχή τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης για νέους και ενήλικες σε διάφορες τεχνικές ειδικότητες, σε παραδοσιακά ή σύγχρονα επαγγέλματα, μέσα από το σύστημα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης – μαθητείας.

Το σύστημα μαθητείας συνδυάζει την κατάρτιση στις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ με την πρακτική άσκηση-απασχόληση στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.

Η κεντρική διοίκηση του ΟΑΕΔ εποπτεύει όλες αυτές τις σχολές, που υπάρχουν στις περισσότερες Νομαρχίες της Χώρας. Ο ΟΑΕΔ διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο με ισομερή τριμερή εκπροσώπηση των κοινωνικών εταίρων και του κράτους.

5.B.2 Σχολές μαθητείας

Η κατάρτιση αρμοδιότητας Ο.Α.Ε.Δ. παρέχεται από τις Σχολές Μαθητείας. Οι Σχολές αυτές αποτελούν Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια Α΄ κύκλου, αλλά είναι τριετούς φοίτησης και όχι διετούς. Σήμερα λειτουργούν σε όλη τη χώρα 53 Σχολές Μαθητείας. Το σχολικό έτος 2001-2002 ξεκίνησε, πιλοτικά, η λειτουργία Σχολών Μαθητείας μονοετούς φοίτησης ισοδύναμων με Τ.Ε.Ε. Β΄ κύκλου. Το σχολικό έτος 2002-2003 η εφαρμογή αυτή γενικεύτηκε και, τώρα πλέον, οι Σχολές Μαθητείας περιλαμβάνουν Τ.Ε.Ε. Α΄ κύκλου, τριετούς φοίτησης και Β΄ κύκλου, μονοετούς φοίτησης.

5.B.3 Προϋποθέσεις πρόσβασης

Το σύστημα μαθητείας απευθύνεται σε άνεργους νέους ηλικίας 15 έως 19 ετών και σε εξαιρετικές περιπτώσεις έως και 23 ετών. Γίνονται δεκτοί οι απόφοιτοι Γυμνασίου.

5.B.4 Χρηματοδότηση

Η κατάρτιση που παρέχεται από τον ΟΑΕΔ χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων κατάρτισης είναι υποχρεωτική και δωρεάν. Για τη διευκόλυνση της πρακτικής άσκησης των μαθητών στους εργασιακούς χώρους ο Ο.Α.Ε.Δ. επιχορηγεί τους εργοδότες με 6 ευρώ την ημέρα ανά μαθητή.

5.B.5 Αναλυτικό πρόγραμμα

Το πρόγραμμα σπουδών των Σχολών Μαθητείας συνδυάζει την κατάρτιση με την πρακτική άσκηση και γι' αυτό η μαθητεία στα Τ.Ε.Ε. Α΄ κύκλου διαρκεί 1 έτος περισσότερο σε σχέση με τα συμβατικά Τ.Ε.Ε. Το πρώτο έτος οι μαθητευόμενοι παρακολουθούν καθημε-ρινά μαθήματα στη Σχολή, ίδια με των Τ.Ε.Ε., για 35 ώρες την εβδομάδα. Στο δεύτερο και τρίτο έτος οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα στην τάξη και παράλληλα κάνουν πρακτική άσκηση στον εργοδότη. Η σχέση μαθημάτων- πρακτικής άσκησης για τα 2 αυτά έτη είναι περίπου 40:60.

Το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα, όχι κατ' επιλογήν ή προαιρετικά. Τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών ακολουθούν το σχεδιασμό των Τεχνολογικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) Α΄ κύκλου με τις αναγκαίες προσαρμογές στο σύστημα Μαθητείας. Η μαθητεία στα Τ.Ε.Ε. Β΄ κύκλου ακολουθεί το πρόγραμμα σπουδών των συμβατικών Τ.Ε.Ε.

5.B.6 Αξιολόγηση- τίτλοι σπουδών

Η αξιολόγηση των μαθητών στις Σχολές Μαθητείας γίνεται όπως και στα συμβατικά Τ.Ε.Ε. Η πορεία των μαθητών στην εργαστηριακή άσκηση καταγράφεται στο «Βιβλιάριο Καριέρας». Οι απόφοιτοι του Α΄ κύκλου λαμβάνουν πτυχίο επιπέδου 2, ενώ του Β΄ κύκλου λαμβάνουν πτυχίο επιπέδου 3, με τις ίδιες διαδικασίες που ισχύουν για τα συμβατικά Τ.Ε.Ε. (ενότητα 4.Β.3). Οι πτυχιούχοι του Β΄ κύκλου μπορούν να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στα Τ.Ε.Ι., όπως και οι πτυχιούχοι των συμβατικών Τ.Ε.Ε.

5.B.7 Καθοδήγηση

Ο Ο.Α.Ε.Δ. οργανώνει τους τομείς και τις επιμέρους ειδικότητες στις Σχολές Μαθητείας μετά από μελέτη σχετικά με τις ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας. Για τη διευκόλυνση των μαθητών αλλά και των πτυχιούχων έχει δημιουργήσει τη Διεύθυνση Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

5.B.8 Καθηγητές-Εκπαιδευτές

Η βασική κατάρτιση και τα προσόντα των διδασκόντων ποικίλλουν ανάλογα με την ειδικότητα που προσλαμβάνεται να διδάξει ο καθένας. Αυτό σημαίνει ότι οι διδάσκοντες στις Σχολές του ΟΑΕΔ είναι εμπειροτεχνίτες – εργοδηγοί, τεχνολόγοι, μηχανολόγοι, μηχανικοί, καθηγητές γενικών μαθημάτων και πληροφορικής κ.λ.π.

Σύμφωνα με το εργασιακό τους καθεστώς, οι μόνιμοι καθηγητές αποτελούν το 35% του συνολικού αριθμού των καθηγητών, ενώ οι καθηγητές με σύμβαση αντιπροσωπεύουν το 65%.

Δεν υπάρχει υποχρεωτική επιμόρφωση, αλλά κατά καιρούς ο ΟΑΕΔ οργανώνει διάφορα σεμινάρια στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό για την επιμόρφωση των μόνιμων καθηγητών.

5.B.9 Στατιστικά στοιχεία 2002-2003

Τα τελευταία έτη παρατηρείται μια τάση αύξησης του αριθμού των εισακτέων στις σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ.. Έτσι από 3.500 εισακτέους το 1994, το σχολικό έτος 2002-03, στις 53 Σχολές Μαθητείας, οι εισακτέοι ήταν 7.500 περίπου. Το ίδιο σχολικό έτος οι μόνιμοι εκπαιδευτικοί του ΟΑΕΔ ήταν 690 και οι ωρομίσθιοι-συμβασιούχοι 2000.

6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η Ανώτατη – Τριτοβάθμια – Εκπαίδευση αποτελείται από δύο τομείς: τον Πανεπιστημιακό, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, και τον Τεχνολογικό, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Οργανωτική παραλλαγή πανεπιστημιακής εκπαίδευσης αποτελεί το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.).

Μη Πανεπιστημιακή Τριτοβάθμια Εκπαίδευση παρέχεται από ορισμένες Σχολές που χαρακτηρίζονται «Ανώτερες». Οι Σχολές αυτές παρέχουν Τριτοβάθμια Επαγγελματική ή Ειδική Εκπαίδευση ορισμένων κατηγοριών, είναι τριετούς, κατ'άνωτατο όριο, φοίτησης και δεν υπάγονται σε κανέναν από τους δύο τομείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Πανεπιστημιακό ή Τεχνολογικό). Τέτοιες Σχολές είναι:

- Εκκλησιαστικές Σχολές, αρμοδιότητας του ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.
- Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.
- Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης.
- Σχολές Υπαξιωματικών, αρμοδιότητας του Υπουργείου Άμυνας.
- Σχολές Αστυφυλάκων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

6.A Τεχνολογικός Τομέας – Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)

Η Τριτοβάθμια Τεχνολογική Εκπαίδευση παρέχεται, κυρίως, στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) τα οποία είναι αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) εποπτευόμενα και οικονομικά επιχορηγούμενα από το Κράτος, μέσω του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα Τ.Ε.Ι. διαφοροποιούνται από τα

Πανεπιστήμια ως προς το ρόλο τους, τον προσανατολισμό τους, τα διδασκόμενα μαθήματα και τα πτυχία που παρέχουν. Συγκεκριμένα, σκοπός τους είναι:

- να παρέχουν θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση επαρκή για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνικών, καλλιτεχνικών και άλλων γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων,
- να συντελούν στη διάπλαση υπεύθυνων πολιτών που θα είναι ικανοί να συνεισφέρουν πρακτικά, μέσα στο πλαίσιο του δημοκρατικού σχεδιασμού, στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου,
- να υλοποιούν το δικαίωμα όλων των ελλήνων πολιτών στη δωρεάν παιδεία ανάλογα με τις ικανότητες τους και όπως ορίζεται ρητά από τους σχετικούς νόμους.

Τα Τ.Ε.Ι. δίνουν έμφαση στο να εκπαιδεύουν στελέχη εφαρμογών υψηλής ποιοτικής στάθμης, ώστε να είναι ικανά να συνδέουν τη γνώση με την εφαρμογή, να χρησιμοποιούν και να προάγουν τη σύγχρονη Τεχνολογία.

Κάθε Τ.Ε.Ι. αποτελείται από δύο τουλάχιστον Σχολές που καλύπτουν ένα σύνολο συγγενών γνωστικών αντικείμενων. Κάθε Σχολή περιλαμβάνει δύο ή περισσότερα Τμήματα, τα οποία καλύπτουν το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης ή ενός επαγγέλματος. Σήμερα λειτουργούν 14 Τ.Ε.Ι., σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας, ενώ μερικά Τ.Ε.Ι. έχουν και παραρτήματα, δηλαδή ανεξάρτητα Τμήματα σε άλλη πόλη. Οι συνολικά προσφερόμενες ειδικότητες, από όλα τα Τ.Ε.Ι., είναι 84 στους παρακάτω τομείς:

- Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών
- Διοίκησης και Οικονομίας
- Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας
- Τεχνολογικών Εφαρμογών
- Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής
- Τεχνολογίας Γεωπονίας
- Μουσικής Τεχνολογίας

6.A.1 Διαδικασία εισαγωγής

Για τη διαδικασία εισαγωγής στα Τ.Ε.Ι.

ισχύουν όσα περιγράφονται στο κεφάλαιο 6.Β.Β.1.

6.A.2 Δίδακτρα – Χρηματοδότηση φοιτητών

Στα Τ.Ε.Ι. οι σπουδές και τα συγγράμματα είναι δωρεάν και υπό ορισμένες προϋποθέσεις παρέχονται, επίσης, σίτιση και στέγαση. Οι σπουδαστές δικαιούνται, επίσης, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και μειωμένο εισιτήριο στα δημόσια μέσα μεταφοράς.

6.A.3 Ακαδημαϊκό έτος

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 5η Ιουλίου. Χωρίζεται σε δύο εξάμηνα.

6.A.4 Μαθήματα

Το πρόγραμμα σπουδών καταρτίζεται με ευθύνη του κάθε Τμήματος Τ.Ε.Ι. και περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών, κατ' επιλογή υποχρεωτικών και προαιρετικών μαθημάτων, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, το είδος της διδασκαλίας κάθε μαθήματος, καθώς και τη χρονική αλληλουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων, εφόσον μερικά από αυτά έχουν χαρακτηριστεί ως προαπαιτούμενα άλλων μαθημάτων. Το πρόγραμμα σπουδών, επτά(7) ή οκτώ(8) εξαμήνων, προσαρμόζεται στον οριζόμενο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου κάθε Τμήματος.

Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό διδακτικών μονάδων (δ.μ.), κάθε μία από τις οποίες αντιστοιχεί σε μία εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας επί ένα εξάμηνο. Στην πτυχιακή εργασία αντιστοιχούν 12-15 δ.μ. Στο πρόγραμμα σπουδών περιέχεται και ο ελάχιστος αριθμός δ.μ. που απαιτείται για τη λήψη πτυχίου. Στα διάφορα Τμήματα Τ.Ε.Ι. ο αριθμός αυτός κυμαίνεται μεταξύ 195 και 220 δ.μ., για το σύνολο των σπουδών, ενώ στο χρόνο της πρακτικής άσκησης δεν αντιστοιχούν δ.μ.

Κάθε εξάμηνο σπουδών περιλαμβάνει δεκαπέντε (15) εβδομάδες διδασκαλίας και ακολουθούν δύο εβδομάδες ως περίοδος εξετάσεων, για κάθε εξάμηνο. Στο πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνεται υποχρεωτικά η πρακτική άσκηση -σε χώρους

εργασίας- για έξι (6) μήνες τουλάχιστον, υπό την εποπτεία του Τμήματος.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που εφαρμόζονται στα τμήματα των Τ.Ε.Ι. είναι:

- η από έδρας θεωρητική διδασκαλία,
- οι εργαστηριακές ή κλινικές ασκήσεις,
- η ανάθεση εκπόνησης εργασιών για συγκεκριμένα θέματα και η πραγματοποίηση σεμιναρίων,
- η επίβλεψη πτυχιακών εργασιών και
- η εποπτεία της υποχρεωτικής εξαμηνιαίας πρακτικής άσκησης σε χώρους εργασίας.

Τα διδακτικά βιβλία ή άλλα βοηθήματα χορηγούνται δωρεάν στους φοιτητές.

6.A.5 Αξιολόγηση – Τίτλοι σπουδών

Οι φοιτητές αξιολογούνται από τον καθηγητή του μαθήματος με γραπτές δοκιμασίες και εργασίες, ώστε να εκτιμηθεί η πρόοδός τους, και με τελικές εξετάσεις σε κάθε εξάμηνο.

Για να πάρει το πτυχίο του κάθε φοιτητής, απαιτείται: α) να έχει παρακολουθήσει με επιτυχία όλα του τα μαθήματα, β) να έχει εκπονήσει την πτυχιακή του εργασία, ο βαθμός της οποίας συνυπολογίζεται για τον καθορισμό του βαθμού του πτυχίου και γ) να έχει ολοκληρώσει με επιτυχία την πρακτική επαγγελματική άσκηση.

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων. Ο κάτοχος πτυχίου Τμήματος Τ.Ε.Ι. μπορεί να ασκήσει επάγγελμα στον αντίστοιχο επαγγελματικό τομέα. Σε ένα τμήμα Τ.Ε.Ι. είναι δυνατόν να λειτουργούν και ειδικότερες κατευθύνσεις ή είναι δυνατόν ο σπουδαστής, επιλέγοντας για παρακολούθηση ορισμένα εξειδικευμένα μαθήματα, να προσανατολιστεί σε μία περισσότερο εξειδικευμένη περιοχή. Ωστόσο, το πτυχίο του Τμήματος είναι ενιαίο.

Το πτυχίο των Τ.Ε.Ι. ισχύει χωρίς περαιτέρω διαδικασία πιστοποίησης. Μερικά Τ.Ε.Ι. ωστόσο, όπως και Πανεπιστημιακές Σχολές, μετέχουν προαιρετικά στο πιλοτικό πρόγραμμα αξιολόγησης της ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, το οποίο καθορίστηκε στο Συμβούλιο Υπουργών της Ε.Ε., το 1994.

6.A.6 Διδάσκοντες

Οι διδάσκοντες στα Τ.Ε.Ι., οι οποίοι ασκούν το κύριο διδακτικό και ερευνητικό έργο, –το *Επιστημονικό Προσωπικό (ΕΠ)*, όπως αποκαλούνται, κατατάσσονται σε 4 βαθμίδες:

- Καθηγητές Εφαρμογών,
- Επίκουροι Καθηγητές,
- Αναπληρωτές Καθηγητές,
- Καθηγητές.

6.A.7. Στατιστικά στοιχεία

(Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.)

Ακαδημαϊκό έτος	Σπουδαστές	Πτυχιούχοι	Αριθμός σπουδαστών/αποφοίτων και διδακτικού / διοικητικού προσωπικού των Τ.Ε.Ι.
1996-97	101.206	8.623	Τα Πανεπιστήμια αποτελούνται από Σχολές, Τμήματα, Επιστημονικά Κέντρα, Εργαστήρια, Ερευνητικά Κέντρα, Κέντρα Εξυπηρέτησης και Κέντρα Βοήθησης, αλληλεπίδρασή τους και ο αναγκαστικός έρευνα και τη διδασκαλία συντονισμός. Οι Σχολές διαιρούνται σε Τμήματα.
1998-99	116.106	9.452	Το Τμήμα αποτελεί τη βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα ανάπτυξης του πτυχιούχου αντικείμενο μιας επιστήμης. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος οδηγεί σε ένα ενιαίο πτυχίο. Κάθε Τμήμα μπορεί να χορηγεί πτυχία που πιστοποιούν μία ή περισσότερες ειδικεύσεις του ενιαίου πτυχίου του.
2001-02	165.928	9.935	Τα Τμήματα διαιρούνται σε Τομείς. Ο Τομέας συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης. Τα Πανεπιστήμια λειτουργούν και με ανεξάρτητα τμήματα τα οποία δεν υπάγονται σε Σχολές ή και με την ύπαρξη μόνο Τμημάτων χωρίς να υπάρχουν Σχολές. Για την καλύτερη λειτουργία κάθε Πανεπιστημίου ιδρύονται εργαστήρια και κλινικές οι οποίες ανήκουν στον Τομέα ή στο Τμήμα και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις στη Σχολή. Η λειτουργία τους διέπεται από τον εσωτερικό κανονισμό τους. Σε κάθε Πανεπιστήμιο ιδρύεται ενιαία βιβλιοθήκη, για την εξυπηρέτηση των σκοπών της έρευνας και της διδασκαλίας. Αυτή λειτουργεί ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη υπηρεσία και αποτελείται από την κεντρική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και τις βιβλιοθήκες των Τμημάτων.

6.B.1. Πανεπιστημιακός Τομέας: προπτυχιακός κύκλος σπουδών

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδος (Άρθρο 16, παράγραφος 5), η πανεπιστημιακή εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος σε ιδρύματα που είναι πλήρως αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η κρατική εποπτεία ασκείται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Ο γενικός στόχος της διδασκαλίας, στα Τμήματα των Πανεπιστημίων αποβλέπει στην υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού και ακαδημαϊκού δυναμικού της χώρας. Στα προγράμματα σπουδών των πανεπιστημίων δίνεται έμφαση στη θεμελίωση, παραγωγή, ανάπτυξη και μετάδοση της επιστήμης και της τεχνολογίας, στη βασική και εφαρμοσμένη έρευνα καθώς επίσης και στην ανάπτυξη σύγχρονων μεταπτυχιακών

Η κατάταξη στις 4 βαθμίδες γίνεται βάσει κλίμακας προσόντων, τα οποία βαίνουν αυξανόμενα από την κατώτερη προς την ανώτερη βαθμίδα (προηγούνται τα ακαδημαϊκά-επιστημονικά προσόντα, αλλά συνεκτιμάται και η επαγγελματική πείρα).

Εκτός από το Επιστημονικό Προσωπικό, εκπαιδευτικό έργο στα Τ.Ε.Ι. παρέχουν και έκτακτοι Επιστημονικοί ή Εργαστηριακοί Συνεργάτες.

Ο απώτερος στόχος της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης είναι η δυνατότητα προσαρμογής των πτυχιούχων στις συνεχώς μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες απαιτήσεις του οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι.

Υπάρχουν 20 Πανεπιστήμια στην ελληνική επικράτεια.

6.B.1.1 Διαδικασία Εισαγωγής

- Οι κάτοχοι απολυτηρίου του Ενιαίου Λυκείου μπορούν να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στα Τριτοβάθμια Ιδρύματα με την ακόλουθη διαδικασία:
1. Οι Σχολές και τα Τμήματα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ομαδοποιούνται σε πέντε (5) Επιστημονικά πεδία ομοειδών ή συγγενών γνωστικών αντικειμένων.
Τα επιστημονικά πεδία είναι τα εξής:
 - I. Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες
 - II. Θετικές Επιστήμες
 - III. Επιστήμες Υγείας
 - IV. Τεχνολογικές Επιστήμες
 - V. Επιστήμες Οικονομίας και Διοίκησης
 2. Ο αριθμός των φοιτητών που εισάγονται σε κάθε Τμήμα των ΑΕΙ και των ΤΕΙ καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας κάθε έτος σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1351/83. Με την ακολουθούμενη από το 1996 πολιτική, έχει επέλθει τα τελευταία χρόνια διπλασιασμός των προσφερόμενων θέσεων, στα πλαίσια της πρόβλεψης του Ν. 2525/97 για ακώλυτη εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
 3. Για τις περιπτώσεις όπου οι προσφερόμενες θέσεις δεν καλύπτουν τη ζήτηση, ισχύουν τα ακόλουθα κριτήρια, από τα οποία εξάγεται ο τελικός αριθμός μορίων κάθε υποψήφιου:
 - A) Ο Γενικός Μέσος Όρος (Γ.Μ.Ο) της επίδοσης των μαθητών κατά τη Β΄ και τη Γ΄ τάξη σε εννέα(9) μαθήματα Γενικής Παιδείας και κατευθύνσεων που εξετάζονται σε θέματα που δίνονται σε πανελλαδικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της προφορικής βαθμολογίας κατά 30% και της γραπτής βαθμολογίας κατά 70%. Αυτός ο Γ.Μ.Ο πολλαπλασιάζεται με τον συντελεστή οκτώ (8). Ο βαθμός της Β΄ τάξης υπολογίζεται μόνον εφόσον είναι μεγαλύτερος από το βαθμό της Γ΄ τάξης. Ο βαθμός της Β΄ τάξης συμμετέχει στο Γ.Μ.Ο κατά 30% και της Γ΄ τάξης κατά 70%.
 - B) Ο βαθμός σε δύο μαθήματα «αυξημένης βαρύτητας» από την κατηγορία των μαθημάτων κατεύθυνσης της Γ΄ τάξης, πολλαπλασιαζόμενος με τον συντελεστή

1,3 για το πρώτο μάθημα αυξημένης βαρύτητας και με το συντελεστή 0,7 για το δεύτερο. Σε περίπτωση που ο μαθητής επιλέγει τη φοίτηση σε σχολή που εντάσσεται σε επιστημονικό πεδίο που δεν είναι αντίστοιχο προς την κατεύθυνση την οποία παρακολούθησε στη Γ΄ τάξη, οι συντελεστές αυτοί είναι 0,9 και 0,4, αντίστοιχα.

Ο συνολικός αριθμός μορίων που εξάγεται από τα κριτήρια Α και Β, για την ακριβέστερη κατάταξη των υποψηφίων, πολλαπλασιάζεται επί δέκα (10).

Οι απόφοιτοι του Ενιαίου Λυκείου, ανεξαρτήτως του εάν επέτυχαν ή όχι την εισαγωγή τους σε κάποια σχολή, έχουν τη δυνατότητα επαναδιεκδίκησης με την ακόλουθη διαδικασία:

- a) να υποβάλουν εκ νέου το μηχανογραφικό τους δελτίο και να κριθούν για ένα ποσοστό 10% επί του συνόλου των θέσεων (ανά τμήμα ΑΕΙ ή ΤΕΙ) ή
 - β) να διατηρήσουν την προφορική τους βαθμολογία και να επαναλάβουν (όσες χρονιές το επιθυμούν) τη γραπτή εξέτασή τους στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα της Γ΄ Λυκείου.
4. Οι υποψήφιοι υποβάλλουν τα δικαιολογητικά τους μετά τη γνωστοποίηση της τελικής τους βαθμολογίας. Στο μηχανογραφικό τους δελτίο έχουν δικαίωμα να επιλέξουν Τμήματα που ανήκουν σε δύο, κατά ανώτατο όριο, επιστημονικά πεδία.
 5. Για την εισαγωγή σε ορισμένες Σχολές (όπως είναι τα Τμήματα Επιστημών Φυσικής Αγωγής, Ξένων Φιλολογιών, Στρατιωτικών Σχολών κ.α.) οι υποψήφιοι εξετάζονται επιπρόσθετα σε ειδικά μαθήματα ή αγωνίσματα.
- Οι πτυχιούχοι του δεύτερου κύκλου των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) έχουν τη δυνατότητα να διεκδικήσουν ορισμένο αριθμό θέσεων στα Τ.Ε.Ι., αφού συμμετάσχουν σε εξετάσεις πανελλαδικού επιπέδου σε δύο μαθήματα Γενικής Παιδείας και ένα μάθημα Ειδικότητας. Οι απόφοιτοι των Εσπερινών Τ.Ε.Ε. Β Κύκλου δεν εξετάζονται σε μάθημα Ειδικότητας.

Επιλογή υποψηφίων ειδικών κατηγοριών

Καθ' υπέρβαση του καθορισμένου αριθμού εισακτέων εισάγεται σε κάθε Τμήμα ή Σχολή ορισμένος αριθμός υποψηφίων που ανήκουν στις παρακάτω ειδικές κατηγορίες:

1. Έλληνες εξωτερικού,
2. παιδιά ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό,
3. Κύπριοι,
4. αλλογενείς-αλλοδαποί,
5. αλλογενείς-αλλοδαποί υπότροφοι και,
6. ομογενείς υπότροφοι.

Κατ' εξαίρεση, και για ένα ποσοστό 3% επί του συνολικού αριθμού εισακτέων σε κάθε Σχολή, εισάγονται στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση οι πάσχοντες από σοβαρές ασθένειες όπως: μεσογειακή αναιμία ή οι έχοντες υποστεί μεταμόσχευση οργάνων (καρδιάς, νεφρών κλπ.), επίσης οι τυφλοί και οι κωφάλαλοι.

6.B.1.2 Δίδακτρα – Χρηματοδότηση φοιτητών

Η φοίτηση στα πανεπιστήμια είναι δωρεάν. Τα συγγράμματα χορηγούνται δωρεάν σε όλους τους φοιτητές. Παρέχεται επίσης δωρεάν σίτιση ανάλογα με την προσωπική ή οικογενειακή οικονομική κατάσταση του κάθε φοιτητή, ενώ οι φοιτητές δικαιούνται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καθώς επίσης και μειωμένο εισιτήριο στα δημόσια μέσα μεταφοράς.

6.B.1.3 Ακαδημαϊκό έτος

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31η Αυγούστου του επομένου. Το εκπαιδευτικό έργο -κάθε ακαδημαϊκού έτους- διαρθρώνεται χρονικά σε δύο εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και τρεις (3) εβδομάδες για εξετάσεις. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου.

6.B.1.4 Μαθήματα

Το πρόγραμμα σπουδών, σε κάθε Τμήμα

Πανεπιστημίου, περιλαμβάνει τους τίτλους των μαθημάτων (υποχρεωτικών, κατ' επιλογή υποχρεωτικών και προαιρετικών), το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες για τη διδασκαλία τους και άλλες χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν τις σπουδές. Το πρόγραμμα σπουδών προσαρμόζεται στο συγκεκριμένο αριθμό εξαμήνων -το λιγότερο οκτώ (8)- που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου.

Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό διδακτικών μονάδων (δ.μ.). Η δ.μ. αντιστοιχεί σε μια εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας, επί ένα εξάμηνο, προκειμένου περί αυτοτελούς διδασκαλίας μαθήματος και σε μία (1) μέχρι τρεις (3) εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ή άσκησης, επί ένα εξάμηνο, για το υπόλοιπο εκπαιδευτικό έργο. Στο πρόγραμμα σπουδών περιέχεται και ο ελάχιστος αριθμός δ.μ. που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου.

Το πρόγραμμα σπουδών ενός Τμήματος ενδέχεται να περιλαμβάνει υποχρεωτική, για τους φοιτητές του, πρακτική άσκηση σε χώρους εργασίας -για έξι (6) μήνες τουλάχιστον- υπό την εποπτεία του Τμήματος.

Το διδακτικό έργο περιλαμβάνει:

1. την αυτοτελή διδασκαλία ενός μαθήματος,
2. τις εργαστηριακές και κλινικές ασκήσεις και την εν γένει πρακτική άσκηση των φοιτητών και,
3. την επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και την πραγματοποίηση σεμιναρίων ή άλλων ανάλογων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην εμπέδωση των γνώσεων των φοιτητών.

Το διδακτικό έργο υποβοηθείται με τα αντίστοιχα διδακτικά βιβλία ή άλλα βοηθήματα, τα οποία χορηγούνται δωρεάν στους φοιτητές και με τη χορήγηση της σχετικής ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας.

6.B.1.5 Αξιολόγηση – Τίτλοι σπουδών

Σε κάθε μάθημα η βαθμολογία του φοιτητή καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει -κατά την κρίση του- γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις ή να στηριχθεί σε θέματα ή σε εργαστηριακές ασκήσεις. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής υποχρεούται να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο. Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα επιλογής, ο φοιτητής πρέπει ή να το επαναλάβει σε επόμενα εξάμηνα ή να το αντικαταστήσει με άλλο μάθημα επιλογής.

Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν επιτύχει στα προβλεπόμενα μαθήματα και συγκεντρώσει τον απαιτούμενο αριθμό διδακτικών μονάδων.

Το πτυχίο, ο τύπος του οποίου καθορίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό των Πανεπιστημίων, έχει ισχύ για την αγορά εργασίας χωρίς καμία περαιτέρω πιστοποίηση.

6.B.1.6 Διδάσκοντες

Υπάρχουν δύο κατηγορίες διδακτικού προσωπικού στα Πανεπιστήμια: Η πρώτη κατηγορία διδασκόντων που δε διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα αποτελείται από τους βοηθούς, τους επιστημονικούς συνεργάτες και τους ειδικούς μεταπτυχιακούς υποτρόφους. Η δεύτερη κατηγορία διδακτικού προσωπικού διαθέτει διδακτορικό δίπλωμα και αποτελεί το ονομαζόμενο *Διδακτικό – Ερευνητικό Προσωπικό (ΔΕΠ)*, το οποίο κατανέμεται σε τέσσερις βαθμίδες (Λέκτορες, Επίκουροι Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Καθηγητές). Τα προσόντα των τριών βαθμίδων Καθηγητών – από του Επίκουρου Καθηγητή προς τον Καθηγητή- βαίνουν αυξανόμενα σύμφωνα με το συνολικό επιστημονικό και διδακτικό έργο τους.

Τα μέλη του *Διδακτικού – Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ)* των Πανεπιστημίων εντάσσονται, με αίτησή τους, σε μία από τις δύο κατηγορίες απασχόλησης: α) της πλήρους απασχόλησης ή β) της μερικής απασχόλησης. Κάθε μέλος ΔΕΠ είναι υποχρεωτικώς πλήρους απασχόλησης, για τα πρώτα τρία (3) έτη από το διορισμό του σε ελληνικό Πανεπιστήμιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται, μετά από έγκριση των αρμόδιων οργάνων του ΑΕΙ, η άσκηση και δευτερεύουσας απασχόλησης.

Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των πανεπιστημιακών Τμημάτων είναι δυνατό να προσλαμβάνονται με ετήσια σύμβαση: *ειδικοί επιστήμονες* κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος για την κάλυψη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και *εντεταλμένοι επίκουροι καθηγητές* με προσόντα *επίκουρου καθηγητή* ή κάτοχοι τίτλου *υφηγητή*. Οι Ειδικοί Επιστήμονες και οι Εντεταλμένοι Επίκουροι Καθηγητές έχουν μερική εκπαιδευτική απασχόληση και αντίστοιχη αμοιβή και δεν συμμετέχουν στα συλλογικά πανεπιστημιακά όργανα.

Η διαρκής επιμόρφωση των πανεπιστημιακών καθηγητών πραγματοποιείται, μέσω του θεσμού των εκπαιδευτικών αδειών, σε ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια.

6.B.1.7. Στατιστικά στοιχεία

(Πηγή: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.)

Αριθμός φοιτητών και πτυχιούχων Πανεπιστημίων				
Ακαδημαϊκό έτος	Φοιτητές	Με 1 ^ο πτυχίο	Με μεταπτυχιακό	με διδακτορικό
1997-98	253.915	21.309	1.555	728
1998-99	266.103	21.154	1.354	796
1999-00	276.902	22.784	2.275	1.049

Αριθμός διδακτικού/διοικητικού – τεχνικού προσωπικού Πανεπιστημίων						
Ακαδημαϊκό έτος	Διδάσκοντες		Ε.Δ.Τ.Π.*		Δ.Π.**	
	Σύνολο	Μόνιμοι	Σύνολο	Μόνιμοι	Σύνολο	Μόνιμοι
1997-98	9.794	7.999	2.200	2.176	3.885	2.713
1998-99	10.038	8.260	1.994	1.937	3.719	2.603
1999-00	10.459	8.027	1.949	1.923	3.560	3.049

* Ε.Δ.Τ.Π.: Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό

** Δ.Π.: Διοικητικό Προσωπικό

6.B.2 Πανεπιστημιακός Τομέας: μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών

Στα ελληνικά Πανεπιστήμια λειτουργούν Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.), που οδηγούν στη λήψη Μεταπτυχιακού Διπλώματος Εξειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) και/ή Διδακτορικού Διπλώματος. Την ευθύνη για την υλοποίηση του Π.Μ.Σ. την έχει το αντίστοιχο -με το επιστημονικό πεδίο του μεταπτυχιακού προγράμματος- Τμήμα και η τελική έγκριση δίνεται από τον Υπουργό Παιδείας. Σε ορισμένα μεταπτυχιακά προγράμματα είναι δυνατό να συμπράττουν και τμήματα Τ.Ε.Ι.

Η εισαγωγή των υποψηφίων στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) γίνεται με τη διαδικασία της επιλογής ή των εξετάσεων (προφορικών ή/και γραπτών). Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η γνώση μιας ξένης γλώσσας (για τους έλληνες υποψήφιους), ενώ κατά τη διαδικασία επιλογής συνεκτιμώνται ο βαθμός του πτυχίου, η επίδοση στα προπτυχιακά μαθήματα που είναι συναφή με το Π.Μ.Σ., η προπτυχιακή διπλωματική εργασία και η τυχόν ερευνητική – συγγραφική δραστηριότητα του υποψηφίου.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή σε πρόγραμμα απόκτησης διδακτορικού διπλώματος αποτελεί η απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (ΜΔΕ) που οργανώνεται και λειτουργεί σε Πανεπιστήμιο.

Η χρονική διάρκεια ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα ημερολογιακό έτος. Τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα μαθήματα που διδάσκονται και ο αριθμός των ωρών που προβλέπονται για κάθε μάθημα καθορίζονται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τμήματος και εγκρίνονται από τη Σύγκλητο του οικείου Πανεπιστημίου.

Για την απονομή διδακτορικού διπλώματος απαιτείται η εκπόνηση πρωτότυπης μελέτης η οποία αναμένεται να συμβάλει στην προαγωγή της επιστήμης. Η όλη ερευνητική εργασία πραγματοποιείται με ορισμένους αυστηρούς περιορισμούς και υπό την επίβλεψη τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής που έχει ορίσει το οικείο Τμήμα του Πανεπιστημίου.

6.B.3. Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Το 1997 ιδρύθηκε το *Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.)*, το οποίο αποτελεί αυτοτελές και πλήρως αυτοδιοικούμενο *Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (Α.Ε.Ι.)* που έχει τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Το Ε.Α.Π. έχει ως αποστολή την παροχή εξ αποστάσεως -προπτυχιακής και μεταπτυχιακής- εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, με την ανάπτυξη και αξιοποίηση του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και τη χρήση πρόσφορων μεθόδων διδασκαλίας. Στους σκοπούς του Ε.Α.Π. εντάσσεται και η προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, στο πεδίο της μετάδοσης της γνώσης από απόσταση.

Το Ε.Α.Π. οργανώνει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή μετεκπαίδευσης που οδηγούν σε πιστοποιητικά παρακολούθησης ή επιμόρφωσης, καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα που οδηγούν, υπό προϋποθέσεις, σε ακαδημαϊκούς τίτλους σπουδών (προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς).

Στο Ε.Α.Π. γίνονται δεκτοί χωρίς εξετάσεις οι κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου ή ισοτίμου ή αντίστοιχου τίτλου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εσωτερικού ή εξωτερικού. Προτεραιότητα δίνεται σε υποψηφίους ηλικίας 23-45 ετών και στους κατοίκους των ακριτικών περιοχών της Χώρας. Σε περίπτωση αυξημένης ζήτησης, που είναι και το σύνηθες, διεξάγεται κλήρωση.

Ο θεσμός αυτός παρέχει τη δυνατότητα σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από την ηλικία των υποψηφίων, διασφαλίζει δηλαδή σε αυτούς μια «δεύτερη ευκαιρία» για τη διαβίωση εκπαίδευση και κατάρτισή τους. Επίσης, το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο προσφέρει πανεπιστημιακές σπουδές σε όσους για οποιοδήποτε λόγο δεν έχουν τη δυνατότητα συχνής φυσικής παρουσίας στις αίθουσες διδασκαλίας ή στα εργαστήρια.

Ηδη από το 1998 άρχισε η εφαρμογή μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Ε.Α.Π. που οδηγούν σε διπλώματα μεταπτυχιακής ειδίκευσης και πιστοποιητικά μεταπτυχιακής επιμόρφωσης.

7. Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η εκπαίδευση των ενηλίκων στην Ελλάδα εμφανίζεται κυρίως με τη μορφή της μη τυπικής εκπαίδευσης και ο κύριος όγκος των δράσεων και των ενεργειών που πραγματοποιούνται εμπίπτει σε αυτή την κατηγορία. Υπάρχουν όμως κάποια μέτρα και, ιδίως, νέες ρυθμίσεις που αφορούν και την τυπική εκπαίδευση ενηλίκων.

Η συμμετοχή στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων έχει ως κύριο σκοπό την απόκτηση βασικών εκπαιδευτικών προσόντων, δεξιοτήτων και γνώσεων (γλωσσικών, πολιτιστικών κλπ.), καθώς και στοιχείων επαγγελματικής κατάρτισης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να ενταχθούν ή να επανενταχθούν στην εργασιακή ζωή και να αντιμετωπίσουν τις συνεχείς κοινωνικές και επαγγελματικές αλλαγές.

Σε ό,τι αφορά την τυπική εκπαίδευση ενηλίκων, σκοπός είναι η συμπλήρωση της βασικής εκπαίδευσης, η γενική άνοδος του μορφωτικού επιπέδου και η απόκτηση τυπικών προσόντων που αναμένεται να βελτιώσουν την επαγγελματική επάρκεια και την εργασιακή προοπτική.

7.1 Πολιτική και νομοθετικό πλαίσιο

Στον τομέα της μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 αρχίζει η προσπάθεια ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού του θεσμού της Λαϊκής Επιμόρφωσης με τη δημιουργία *Διεύθυνσης Επιμόρφωσης Ενηλίκων* στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία με νόμο του 1983 αναβαθμίζεται σε *Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.)*, ενώ παράλληλα επιχειρείται ο αναπροσανατολισμός του θεσμού και η αναπροσαρμογή των στόχων του σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Με νόμο του 2001 η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης μετονομάζεται σε Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.) και αναλαμβάνει το σχεδιασμό, το συντονισμό και την υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη διά βίου μάθηση, σε εθνικό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένου και του απόδημου Ελληνισμού). Παράλληλα, με τον ίδιο νόμο υπάγεται στη Γ.Γ.Ε.Ε. το Ινστιτούτο Διαρκούς

Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.), το οποίο λειτουργούσε από το 1995. Με την ένταξη αυτή, το Ι.Δ.ΕΚ.Ε ανέλαβε την τεχνολογική και επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε., χωρίς να εγκαταλείπει και την αυτόνομη υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη διά βίου μάθηση. Υπό την εποπτεία του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. λειτουργούν τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), τα οποία θεσμοθετήθηκαν με νόμο του 1997 και ιδρύονται με τη συνεργασία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η λειτουργία του καινοτόμου αυτού θεσμού στοχεύει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Τέλος, βασική είναι η συνεισφορά, στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.), το οποίο ιδρύθηκε με νόμο του 1997.

Στον τομέα της τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων, η οποία παρέχεται από τα Εσπερινά Σχολεία, ισχύουν, κατά βάση, οι νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

7.2 Διαχείριση-Οργανισμοί που εμπλέκονται

Ο βασικός επιτελικός φορέας, για την εκπαίδευση των ενηλίκων, είναι η *Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.)*, που υπάγεται στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η Γ.Γ.Ε.Ε. σχεδιάζει, οργανώνει, συντονίζει και χρηματοδοτεί τις σχετικές ενέργειες και τα επιμορφωτικά προγράμματα. Κατά περίπτωση, υπάρχει συνεργασία και με άλλους κρατικούς φορείς, όπως είναι: το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο Ο.Α.Ε.Δ., το Υπουργείο Δικαιοσύνης, κ.ά. Υπάρχει επίσης εμπλοκή των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τη συνεργασία των οποίων ιδρύονται και λειτουργούν οι Σχολές Λαϊκής Επιμόρφωσης και πολλά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.). Με τη συνεργασία τους επίσης και μετά από εισήγηση του Ι.Δ.ΕΚ.Ε. ιδρύονται τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Σημειώνεται ότι στην ίδρυση Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης εμπλέκονται και άλλοι κρατικοί φορείς (π.χ. τα Υπουργεία εργασίας και Δικαιοσύνης), ενώ παρόμοια Κέντρα μπορούν να ιδρύουν και διάφορα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

Για την τυπική εκπαίδευση ενηλίκων ισχύουν οι κανόνες διοίκησης που εφαρμόζονται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο. Εσπερινά Σχολεία μπορούν να ιδρύουν και να λειτουργούν και ιδιώτες. Τα σχολεία αυτά τελούν υπό την εποπτεία του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

7.3 Χρηματοδότηση

Οι πόροι που αφορούν στη χρηματοδότηση των ενεργειών και των δράσεων της εκπαίδευσης ενηλίκων προέρχονται από τον κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό και από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Στα προγράμματα και στις ενέργειες που εντάσσονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα του Β' ΚΠΣ (ΕΠΕΑΕΚ, Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, Καταπολέμησης του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας) υπάρχει η προβλεπόμενη συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Η συγχρηματοδότηση αυτή ισχύει και στις περιπτώσεις ίδρυσης Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης από Ν.Π.Ι.Δ.

7.4 Ανθρώπινοι πόροι

Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην τυπική εκπαίδευση ενηλίκων ανήκουν στον ίδιο κλάδο-δημόσιων ή ιδιωτικών εκπαιδευτικών- με τους εκπαιδευτικούς της συμβατικής Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτές-επιμορφωτές της μη τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων είναι ωρομίσθιοι, οι οποίοι προσλαμβάνονται για κάθε πρόγραμμα, αφού παρακολουθήσουν ειδικά- κατά περίπτωση-επιμορφωτικά σεμινάρια.

7.5 Οργάνωση

Στην τυπική εκπαίδευση ενηλίκων η οργάνωση ακολουθεί τα ισχύοντα στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Στη μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση η οργάνωση διαφοροποιείται, ανάλογα με τους τύπους ιδρυμάτων που την παρέχουν.

7.5.1 Τύποι ιδρυμάτων κατάρτισης

Η μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται

στα Κέντρα Λαϊκής Επιμόρφωσης που λειτουργούν υπό την εποπτεία των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.), στα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.), στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και σε ειδικούς χώρους (π.χ. φυλακές, ιδρύματα ατόμων με ειδικές ανάγκες, περιοχές καταυλισμών τσιγγάνων κλπ.). Παρέχεται επίσης από το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.), κυρίως με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (περισσότερες πληροφορίες για το Ε.Α.Π. παρατίθενται στην ενότητα 6.Δ).

Η τυπική εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται στα συμβατικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, δηλαδή τα εσπερινά Γυμνάσια, τα εσπερινά Ενιαία Λύκεια και τα εσπερινά Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια.

7.5.2 Προϋποθέσεις πρόσβασης

Για τη συμμετοχή στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων τα κριτήρια επιλεξιμότητας ποικίλλουν, ανάλογα με το κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα (π.χ. προγράμματα για: ενήλικες ηλικίας 18-30 ετών, ενήλικες μετανάστες, ανέργους ενήλικες ηλικίας 25-64 ετών οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, ενήλικες που επιθυμούν να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, ειδικές ομάδες πληθυσμού-τσιγγάνους, φυλακισμένους κ. ά.).

Προϋπόθεση για τη φοίτηση στα προγράμματα τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων στα εσπερινά Γυμνάσια και Λύκεια είναι το πιστοποιητικό από τον εργοδότη για την απασχόληση του ενήλικα σε πρωινή εργασία.

7.5.3 Στόχοι προγραμμάτων

Στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός στόχων, όπως:

- Ο αλφαριθμητισμός και η απόκτηση βασικών εκπαιδευτικών προσόντων.
- Η απόκτηση βασικών δεξιοτήτων για την ένταξη στην αγορά εργασίας.
- Η επιμόρφωση στις νέες τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιακών μέσων.
- Η συμβολή στην επαγγελματική αποκατάσταση των εκπαιδευομένων με διάφορες υποστηρικτικές ενέργειες (προσωπικής ανάπτυξης, ευαισθητο-

ποίησης εργοδοτών, κλπ.).

Ειδικότερα για τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες που πλήττονται από τον κοινωνικό αποκλεισμό, εκτός των παραπάνω, υπάρχουν και στόχοι όπως:

- Η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού και των φορέων προκειμένου να αμβλυνθούν οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα και να επιτευχθεί η αλληλοαποδοχή.
- Η ενδυνάμωση για την ενεργό συμμετοχή τους σε ό,τι τους αφορά, και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους.

Στην τυπική εκπαίδευση ενηλίκων οι στόχοι είναι:

- Η απόκτηση τυπικών προσόντων σε διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες (συμπλήρωση βασικής εκπαίδευσης- δευτεροβάθμια- τριτοβάθμια).
- Η βελτίωση της επαγγελματικής επάρκειας και των προοπτικών ένταξης στην αγορά εργασίας.

7.5.4 Οργάνωση των Ιδρυμάτων

Η τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων παρέχεται αποκλειστικά σε εσπερινά σχολεία. Το διδακτικό και σχολικό έτος αρχίζουν και τελειώνουν όπως στη συμβατική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η φοίτηση στα εσπερινά Γυμνάσια διαρκεί όσο και στα ημερήσια (3 έτη). Στα Εσπερινά Ενιαία Λύκεια διαρκεί 4 έτη. Επίσης, 4 έτη διαρκεί και η φοίτηση στα Εσπερινά Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, καθώς, σε σχέση με τα ημερήσια, προστίθεται ένα εξάμηνο για τον Α' κύκλο και ένα για τον Β'. Τα μαθήματα γίνονται από Δευτέρα έως Παρασκευή και το εβδομαδιαίο πρόγραμμα καλύπτει 17-24 ώρες.

Στη μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων υπάρχει μεγάλη ποικιλία ως προς την οργάνωση του χρόνου. Για παράδειγμα:

- Στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, όπου φοιτούν άτομα άνω των 18 ετών, που για διάφορους λόγους δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική Εκπαίδευση, η φοίτηση διαρκεί 18 μήνες και τα μαθήματα γίνονται τις βραδινές ώρες, από Δευτέρα έως Παρασκευή και για 21 ώρες την εβδομάδα.
- Στα Κέντρα Εκπαίδευσης και κατάρτισης τα προγράμματα οργανώνονται στη βάση προϋπολογισμένου αριθμού ωρών για τη συνολική τους διάρκεια (200, 300...ωρών).

- Στις Σχολές Λαϊκής Επιμόρφωσης η εκπαίδευση οργανώνεται στη βάση εξαμηνιαίων ή ετήσιων προγραμμάτων. Υπάρχουν όμως και μικρότερης διάρκειας προγράμματα υπό τη μορφή σεμιναρίων ή διαλέξεων.
- Στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο η διάρκεια των προγραμμάτων (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών, επιμορφωτικών), τα οποία στηρίζονται κυρίως στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ποικίλλει, ανάλογα με το είδος των μαθημάτων και την πορεία υλοποίησης των εργασιών από τους εκπαιδευόμενους. Για τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών πάντως η διάρκεια σπουδών είναι τουλάχιστον τετραετής.

7.5.5. Προγράμματα σπουδών

Για τη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων δεν υπάρχουν συγκεκριμένα αναλυτικά προγράμματα. Αυτά διαμορφώνονται ανάλογα με τις εκπαιδευτικές επιδιώξεις για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο. Ως ενδεικτικά παραδείγματα που αφορούν ειδικές κατηγορίες πολιτών που παρακολουθούν τέτοια προγράμματα σπουδών, αναφέρονται:

- Η εκπαίδευση ενηλίκων τσιγγάνων, η οποία περιλαμβάνει αλφαριθμητισμό, επαγγελματική κατάρτιση, αγωγή υγείας, συμβουλευτική γονέων.
- Η εκπαίδευση παλιννοστούτων, η οποία περιλαμβάνει εκμάθηση νεοελληνικής γλώσσας, μαθήματα Ιστορίας, Λογοτεχνίας, Γεωγραφίας, Εργατικής Νομοθεσίας, πληροφόρηση για τη λειτουργία των ελληνικών υπηρεσιών κλπ.
- Η εκπαίδευση φυλακισμένων ή αποφυλακισμένων, η οποία περιλαμβάνει αλφαριθμητισμό, κοινωνική και ψυχολογική στήριξη, επαγγελματική κατάρτιση σε διάφορους τομείς, π.χ. ξυλουργική, κεραμική, αργυροχοΐα, μηχανολογία αυτοκινήτου και νέες τεχνολογίες.

Το αναλυτικό πρόγραμμα και ο αριθμός ωρών διδασκαλίας στην τυπική εκπαίδευση ενηλίκων (εσπερινά σχολεία) ακολουθεί περίπου τις ρυθμίσεις που ισχύουν στα αντίστοιχα συμβατικά ημερήσια σχολεία, με τη διαφορά ότι η εκπαίδευση στα Εσπερινά Ενιαία Λύκεια και Τ.Ε.Ε διαρκεί περισσότερο χρόνο.

Μέθοδοι διδασκαλίας

Εκτός από τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας γίνεται – ανάλογα με τις ομάδες εκπαιδευόμενων και το συγκεκριμένο πρόγραμμα – χρήση ειδικού οπτικοακουστικού υλικού, με φίλμς ή βιντεοκασέτες, ενώ χρησιμοποιούνται Η/Υ με δυνατότητες πολυμέσων και εκπαιδευτικού λογισμικού. Συχνή είναι επίσης η εκπαίδευση σε χώρους εργασίας και, προκειμένου για τα Τ.Ε.Ε., η εργαστηριακή άσκηση.

7.5.6 Διασφάλιση της ποιότητας

Στην τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση ακολουθούνται οι διαδικασίες ελέγχου της ποιότητας που ισχύουν και στη συμβατική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Το ίδιο ισχύει, σε γενικές γραμμές, και για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο, όπου εφαρμόζεται κυρίως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δίνεται έμφαση στις διαδικασίες ανατροφοδότησης και ελέγχου της μαθησιακής πορείας.

Στο υπόλοιπο φάσμα της μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης η ποιότητα διασφαλίζεται με την εφαρμογή υψηλών προδιαγραφών στα προγράμματα και με τις διαδικασίες ελέγχου της ποιότητας, κατά την υλοποίηση, οι οποίες οργανώνονται από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

7.6 Καθοδήγηση-συμβουλευτικές υπηρεσίες

Στην Τυπική Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων η καθοδήγηση, όπως συμβαίνει και στη συμβατική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους Σχολικούς Συμβούλους.

Στη μη τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση η καθοδήγηση βασίζεται στις επιστημονικές και παιδαγωγικές προδιαγραφές των προγραμμάτων. Επιπλέον, προς την κατεύθυνση αυτή, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες ίδρυσης Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

7.7 Αξιολόγηση- τίτλοι σπουδών-πιστοποίηση-μετάβαση

Η αξιολόγηση των ενηλίκων μαθητών της τυπικής εκπαίδευσης ακολουθεί τους ίδιους κανόνες που ισχύουν για τους μαθητές που φοιτούν στα ημερήσια σχολεία. Η αξιολόγηση όσων παρακολουθούν προγράμματα στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων δε γίνεται με βάση συγκεκριμένους κανόνες, κυρίως γιατί η φοίτηση σε αυτά τα προγράμματα δεν οδηγεί σε αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών.

Οι τίτλοι σπουδών που χορηγούνται – στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης ενηλίκων – είναι πλήρως ισότιμοι με αυτούς που δίνονται από τα αντίστοιχα ημερήσια σχολεία. Στους μετέχοντες στη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων δεν χορηγούνται τίτλοι σπουδών αλλά πιστοποιητικά παρακολούθησης του συγκεκριμένου προγράμματος.

Αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών, ισότιμο με αυτόν της συμβατικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λαμβάνουν και οι απόφοιτοι των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

Επίσης, το Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο χορηγεί τίτλους (πτυχίο ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης) ισότιμους με αυτούς των Πανεπιστημίων. Για τη λήψη του πτυχίου απαιτείται επιτυχής παρακολούθηση και εξέταση σε δώδεκα τουλάχιστον θεματικούς κύκλους, καταμεμημένους στα 4 έτη σπουδών.

Σε ό,τι αφορά στη μετάβαση στην αγορά εργασίας αυτή διευκολύνεται ανάλογα με το επίπεδο του συγκεκριμένου πιστοποιητικού ή του τίτλου σπουδών.

Για τους αποφοίτους των Εσπερινών Ενιαίων Λυκείων και Τ.Ε.Ε. οι τίτλοι σπουδών παρέχουν τη δυνατότητα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση για ορισμένο αριθμό θέσεων.

7.8 Στατιστικά στοιχεία 2001-2002

ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Τύπος σχολείου	Δημόσια /ιδιωτικά	Σχολικές μονάδες	Μαθητές	Καθηγητές
ΓΥΜΝΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΑ	75	9.553	784
	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	5	232	28
Ε.Λ.	ΔΗΜΟΣΙΑ	55	7.184	449
	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	6	587	47
Τ.Ε.Ε.	ΔΗΜΟΣΙΑ	39	11.337	1.048
	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	4	580	86

ΠΗΓΗ: Τμήμα Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής του ΥΠ.Ε.Π.Θ.